د اسلامي دولت

اساسي قانون

حکمتيار

لا اله الا الله محمد رسول الله

الله اکبر

إن الحکم إلا لله

د افغانستان اسلامی دولت

۱۱۲۶هـ ش

د اسلامي دولت
اساسي قانون

فهرست

عنوان	صفحه

سریزه ---------- ۱
لومړی فصل ---------- ۳
عمومیات ---------- ۳
دوهم فصل ---------- ۱۳
د اتباعو اساسي حقوق ---------- ۱۳
دریيم فصل ---------- ۲۹
ولسمشر ---------- ۲۹
څلورم فصل ---------- ۳۵
حکومت ---------- ۳۵
پنځم فصل ---------- ۳۸
ولسي جرگه ---------- ۳۸
شپږم فصل ---------- ٤٦
ستره شوری ---------- ٤٦
اوم فصل ---------- ٤۸
قضاء ---------- ٤۸

اتم فصل--۵۳
قانون ساتي شورى ---۵۳
نهم فصل --۵۵
اداره---۵۵
لسم فصل---۵۸
اضطراري حالت ---۵۸
يولسم فصل --۶۰
متفرقه احکام---۶۰
ملي سرود--۶۷

بسم الله الرحمن الرحيم

سریزه

افغان سرلوړی او مؤمن ولس په دې ایمان لري چي:

- الله تعالی د ځمکي او آسمانونو یوازنی رب دی چي له ده پرته بل معبود نشته.
- قرآن وروستی الهي کتاب او محمد علیه الصلاة و السلام د الله تعالی آخري پیغمبر او د قیامت تر ورځي د نړۍ د ټولو انسانانو لارښود دی.
- انسان د الله تعالی د خلیفه په توگه په دې مامور دئ چي نه به له الله تعالی پرته د بل چا په وړاندي د انقیاد او عبادت سر ټیټوي او نه به له ده پرته بل چا ته د استعانت لاس اوږدوي، د ژوندانه ټولي چاري به د قرآن د لارښوونو په رڼا کي تنظیموي، ټول انسانان به د یوې ستري کورنۍ غړي گڼي، اجتماعي عدالت او د انسانانو ترمنځ ورورولي به ئې شعار وي، له ظلم، د بل پر حقوقو له تېري، د ظالم له ملگرتیا او ظلم ته له تسلیمېدو به ډډه کوي، په عدالت او برابرۍ ولاړه داسي هوسا او ډاډمنه ټولنه به جوړوي چي د هر انسان ژوند، کرامت، حقوق او شتمني له هرراز تیري او تعرض خوندي وي، چارواکي د خلکو استازي او د قانون پلي کول، حق ته بلنه، په معروف گمارنه، د منکراتو مخنیوی، د ظلم او ظالم مقابله او له مظلوم دفاع ئې دنده وي.
- په دې حقایقو ایمان سره، دغو سترو او سپېڅلو اهدافو ته د رسېدو په هیله او

په سرلوړي، خپلواك او آزاد افغانستان کې د يوه واقعي اسلامي نظام د قائمولو په موخه، د اسلامي دولت دا اساسي قانون ليکل شوی او د ١٤٢٨هجري قمري کال د ذی القعدې په مياشت کې د علماوو او قانون پوهانو يوې درنې او معتبرې جرگې ته د بحث، تدقيق او تصويب لپاره وړاندې شوی.

لومړی فصل

عمومیات

لومړۍ ماده

افغانستان خپلواک اسلامي هېواد دی چې د اسلامي دولت په نامه یادېږي.

دوهمه ماده

اسلام زموږ دین، د ژوند په ټولو چارو کې زموږ لارښود او د ټولني د ټولو قوانینو، مقرراتو، مناهجو او سیاستونو یوازینی مأخذ دی.

درېیمه ماده

د افغانستان په اسلامی دولت کې حنفي فقه رسمي مذهب دئ، د نورو حقه اسلامي مذاهبو درناوی کېږي، د نورو ادیانو او مذاهبو پلویان د شریعت او قانون په رڼا کې د خپلو دیني او مذهبي مراسمو ترسره کولو آزادي لري.

څلورمه ماده

- په افغانستان کې حاکمیت په الله تعالی پوري مختص دئ، انسان د الله تعالی خلیفه او حکومت د دې خلافت ممثل او د ولس نائب دی.
- د ولس معلن او بلا اجبار بیعت او رأیه د نظام د مشروعیت مبنا ده، یوازې

هغه څوك جائز ولسمشر ګڼل کېږي چي افغان مسلمان ولس په خپله خوښه انتخاب کړی او په خپله رضاء ئې ورسره بیعت کړی وي.

- په صندوق کې رأیه اچول د بیعت نعم البدل دی، دا ځکه چي مخامخ بیعت په یوې ورېږ ټولنې کي ممکن دی نه په ستړې ټولنې کې.

پنځمه ماده

- د افغانستان هر تبعه او تابعیت ترلاسه کوونکی؛ افغان او د دې ملت غړی ګڼل کېږي، د هېواد تابعیت د هر هېوادوال مسلم حق دی، دولت نشي کولی د چا دا حق سلب کړي، مګر د ده په غوښتنه او په هغه صورت کې چي د بل هېواد تابعیت ترلاسه کړي.
- د تابعیت اړوند مقررات د قانون له مخي تنظیمېږي.

شپږمه ماده

د دولت اساسي دندي دا دي:

- د اسلامي شریعت نفاذ،
- د قوانینو او مقرراتو تطبیق،
- د خلکو خدمت او د دوی د حقوقو ساتنه،
- له ټولو شته امکاناتو په استفادې سره د هېواد متوازنه ترقي او ملت ته د هوسا ژوند شرایط برابرول،
- له استقلال، خپلواکۍ، ملي واکمنۍ او ځمکنۍ بشپړتیا دفاع
- او په هېواد کې د داسي واقعي عدالت او ډاډمن امنیت تأمینول چي د ټولو اوسېدونکو سر، مال، عزت او حقوق له هرراز او د هر چا له تېري خوندي وي او

ټول وګړي له برابرو حقوقو برخمن وي .

اومه ماده

- د افغانستان اسلامي دولت د ټولو هغو بین المللي معاهدو او نړیوالو میثاقونو درناوی کوي چې له اسلام سره مغایرت ونلري.
- په اسلامي اصولو ولاړ، فعال او مؤثر بهرنی سیاست غوره کول، له حق دفاع، د مظلوم مرسته، د تیرې او تجاوز غندنه، دنړۍ ټول وګړی د یوې ستري کورنۍ غړي ګڼل، د نړۍ له ټولو هېوادو سره د ښو اړیکو ټینګول، له اسلامي ملکونو سره د دوستۍ او ورورولۍ ترټولو ښه روابط ساتل، په نړۍ کې د جګړې، تجاوز او تیرې خاتمه، د سولې او اجتماعي عدالت تأمین، ولسونو ته د خپلې عقیدې او ملي مصالحو په رڼا کې د خپل برخلیك ټاکلو او د خپلې خوښې سیاسي نظام غوره کولو حق ورکول، پر مظلومو او بې وزلو ولسونو له بهر نه، په زور د حکومتونو او نظامونو له تپلو سره مخالفت، د نورو په کورنیو چارو کې عدم مداخله او د دوی استقلال، آزادي او ارضی تمامیت ته په درنښت کتل او د بین المللي ستونزو په سوله ییز حل تأکید کول، د افغانستان د اسلامي دولت د بهرني سیاست اساسي او اصلي کرښې جوړوي.

اتمه ماده

د افغانستان اسلامي دولت که له یوې خوا د نورو هېوادو په کورنیو چارو کې له ناروا لاسوهنو ډډه کوي، نورو ته په خپلو کورنیو چارو کې د هیڅ راز مداخلې اجازه نه ورکوي او بالمثله چلند خپل حق ګڼي. له بلې خوا د اسلامي امت د بشپړ یووالي لپاره پرله پسي، جدي او مخلصانه هڅې خپله شرعي دنده ګڼي، د اسلامي ملکونو

ترمنځ د تګ راتګ لپاره د پولو له پرانستلو او د وېزې د ضرورت له ختمولو تر ګډې باصلاحیته شورى، ګډ فوځ، مشترك خارجي سیاست، ورته سیاسي او اجتماعي نظام او د ګډ پولي واحد تر درلودو او په پای کې تر بشپړ وحدت پورې تیار دی، اسلامي هېوادو ته سپارښتنه کوي چې خپل ولسونه یووالي ته چمتو کړي، له مذهبي لړکیو سره عادلانه او د اسلام له غوښتنو سره سم چلند وکړي او د یووالي په وړاندې خنډونه له منځه یوسي.

نهمه ماده

په افغانستان کې د حرامو توکیو او هر هغه څه تولید، تجارت او پیر پلور ممنوع دي چې انسان ته تاوان رسوي، هره هغه فردي او اجتماعي معامله، تجارتي راکړه ورکړه او اقتصادي پانګه اچونه د قانون خلاف ده چې بنسټ ئې په سود، احتکار، قمار، دوکې، خدعې او د انسان له مجبوریت په ناروا استفادې ولاړ وي.

لسمه ماده

د هېواد د اقتصادی استقلال د تضمین، د فقر او مسکنت د ختمولو او د وګړو د اساسي اړتیاوو د تأمین لپاره د افغانستان د اسلامي دولت اقتصادي نظام پر لاندي بنسټونو ولاړ دی:

- د ټولو وګړو لپاره د استوګنځي، خوراک، لباس، روغتیا، درملني، ښووني، روزني او د کورنۍ د جوړولو لازم شرایط او امکانات برابرول.
- ټولو هېوادوالو ته د کار مناسب او ممکن شرایط برابرول.
- د کار څرنګوالی، حد او وخت داسي تنظیمول چي له یوې خوا د عادي انسان توان او قدرت په پام کې نیول شوی وي او له بلي خوا د معیشت د تأمین ترڅنګ د

ژوند نورو برخو ته هم د رسېدو او پاملرنې فرصت ولري.

- د شغل د انتخاب آزادي تضمین شي، څوك د خپلي خوښي خلاف کار ته اړ نشي.
- د بل له زیار چا ته د ناروا ګټې ترلاسه کولو مجال میسر نشي.
- په ټولو اقتصادي معاملاتو کې د سود، قمار، احتکار، انحصار، د بل حق او ګټې ته د زیان رسولو او له اسراف او تبذیر مخنیوی وشي.
- دولت د اسلامي اقتصادي نظام د تطبیق له لاري د دې مخه نیسي چې ثروت او شتمني د محدودو کسانو ترمنځ لاس په لاس شي او شتمنو ته د بې وزلو خلکو د ناروا استثمار مجال په لاس ورشي، له شتمنو زکات او عشر ترلاسه کول، له بې وزلو سره مرسته، د میراث وېش، په حیاتي توکیو او عامه ملکیتونو د افرادو د تسلط مخنیوی د دولت له مهمو وظایفو دي.
- له ساینسي علومو او پر مختللو وسایلو اعظمي استفاده.
- د هېواد په اقتصادي زېرمو او نظام د پردیو د سلطې په کلکه مخنیوی.
- په ټولو برخو کې داخلي تولیداتو ته د کمیت او کیفیت له پلوه دومره وده ورکول چې د ولس عمومي اړتیاوې تأمین کړي، هېواد په خپلو پښو ودروي او په نورو له اتکاء ئې وژغوري.
- د اسلامي دولت اقتصادي نظام په لاندې توګه دوه دولتي او خصوصي برخې لري:

۱. دولتي برخه دغه موارد احتوی کوي: ستري صنایع، لوی معادن، بانکي نظام، د برېښنا تولید، ستر بندونه او نهرونه، راډیو او ټلویزیون، مخابرات، ټلګراف او ټیلفون، هوایي شرکتونه، لاري او دې ته ورته موارد چې د عمومي ملکیت په توګه د دولت په واك کې دي.

۲. خصوصي برخه؛ کرنه، مالداري، واړه صنايع او هغه تجارتي او خدماتي برخي احتوی کوي چي د دولتي اقتصاد ممد او مکمل دي.

د هري برخي تفصيل د ځانګړي قانون له مخي توضيح کېږي.

● عمومي شتمنۍ لکه شاړي يا پرېښودل شوې ځمکي، معادن، سيندونه، نهرونه، ويالې، ډنډونه او د اوبو نوري زېرمي، غرونه، ځنګلونه، بېدياوي، عمومي څرځايونه، بې وارثه ميراث، هغه اموال چي خاوند ئې معلوم نه وي، يا له غاصبينو مسترد کېږي، د حکومت په اختيار کې دي، ساتنه او د ټول ولس په ګټه ترې سمه استفاده د دولت دنده ده.

● دولت مکلف دی چي د شتمنيو له کنز، د ضروري او حياتي توکيو له احتکار او د کرنيزو ځمکو له بې کرنې پاتې کېدو د مخنيوي لپاره جدي اقدامات وکړي او له متخلفينو سره د شرعي احکامو مطابق چلند وکړي.

● دولت موظف دی د سود، غصب، رشوت، اختلاس او نورو ناروا لارو ترلاسه شوې شتمني ترلاسه او اصلي خاوند يا بيت المال ته ئې وسپاري.

يولسمه ماده

● دولت خصوصي پانګه اچونه او اقتصادي تشبثات د اسلامي اقتصادي نظام په رڼا کې هڅوي، ملي پانګه اچوونکو ته د کار ټول ضروري شرايط او تسهيلات برابروي، د داخلي توليداتو د ودې او له بهرنيو شرکتونو سره د ملي شرکتونو د سالم رقابت لپاره لازم تدابير نيسي، نه پرېږدي چي ملي شرکتونه د بهرنيو په وړاندي له ماتي سره مخ شي، هيڅا ته په بازار د تسلط او د احتکار او انحصار له لاري په خپله ګټه د نرخونو د ټاکلو او د غولوونکو اعلاناتو له لاري خپلو محصولاتو ته د بازار پيدا کولو حق نه ورکوي.

- بهرنيو پانگه والو ته د تجارت، صنعت، کرنې، کانونو او خدماتو په اړه د شرکتونو او مؤسساتو د جوړولو امتياز ورکول په قطعي توگه منع دي.
- هر هغه تړون چې د هېواد پر طبيعي، اقتصادي، فرهنگي او نورو برخو د پرديو د تسلط لار آواروي ممنوع دی
- دولت يوازې په ضروري مواردو کې کولی شي د ولسي جرگې په موافقه او د اړوند قانون په رڼا کې خارجي مؤسسات استخدام کړي.

دولسمه ماده

- د کورني او بهرني تجارت چارې د ځانگړو قوانينو په رڼا کې داسې تنظيمېږي چې ملي گټې تأمين کړي، د ولس ورځنۍ ضروري اړتياوې په آسانه او ارزانه بيه وړاندې کړي، په تجملي او غيرضروري توکيو د لگښتونو مخنيوی وکړي، بازار ته هغه څه وړاندې شي چې د ولس د اکثريت د ژوند له کچې او د هېواد له اقتصادي حالت سره سمون خوري.
- د گمرکي محصول اندازه به دې ته په پام سره ټاکل کېږي چې عام ولس ته ئې تاوان ونه رسېږي، له نېستمنو د ماليې اخيستلو رنگ ونلري او بهرنيو شرکتونو ته د داخلي بازار د کنټرول مجال په لاس ورنه کړي.

ديارلسمه ماده

د افغانستان بانک د دولت مستقل مرکزي بانک دئ، تشکيل، اداره او د کار څرنگوالی ئې د ځانگړي قانون له مخې ټاکل کېږي، د اسعارو طبع او د قانون مطابق د پيسو اړوند نظام طرحه او تطبيق د دې بانک دنده ده. د افغانستان بانکي نظام د اسلامي شريعت له غوښتنو سره سم تنظيمېږي، په دې نظام کې په ربا (سود) ولاړه معامله

نشي ترسره کېدی، له مجاز حد زیات اسعار نشي عرضه کېدی.

څوار لسمه ماده

کرنې او مالدارۍ ته وده ورکول، د بزگرانو او مالدارانو اقتصادي او اجتماعي وضعیت ښه کول، کوچیانو ته ثابتي مېلي او مالدارانو ته څرځایونه برابرول، د اوبو مهارول، د شاړو ځمکو آبادول، د وچو بېدیاوو خړوبول او پر بې ځمکو بزگرانو ئې وېشل د دولت له اولویتونو دي.

پنځلسمه ماده

دولت به د هېواد د صنعتي کولو، د شته صنایعو د ودې، د تولیداتو د مستوی لوړولو او د کسبگرو د اقتصادي او اجتماعي حالت د ښه کولو لپاره ټول هغه تدابیر نیسي چې ضروري گڼل کېږي.

شپاړسمه ماده

لرغوني آثار عامه شتمني گڼل کېږي او دولت ئې د راغونډولو، ساتلو او له تخریب د مخنیوي دنده په غاړه لري.

اوه لسمه ماده

د ځنگلونو حفاظت، د ژوند چاپېریال رغول، د صحرایي حیواناتو او مرغانو د ختمېدو مخنیوی د دولت له دندو دي.

اتلسمه ماده

- د افغانستان په اسلامي دولت کې پښتو ملي او رسمي ژبه ده، دري او نوري

محلي ژبي هم په هغو ولاياتو کې رسمي ژبې ګڼل کېږي.چې تر ۵۰% زيات خلك ئې ليك لوست پرې کوي.

- دولت مکلف دئ د ټولو افغاني ژبو د ودې لپاره مناسب او اغېزمن اقدامات وکړي، په دې موخه چې د هېواد هر بچی ته په خپلې مورنۍ ژبې د زده کړې مناسب شرايط برابر شي.
- رسمي اسناد او مکاتبات او درسي کتابونه به په ملي ژبه او رسم الخط وي، له محلي ژبو په مطبوعاتو او خبري رسنيو کې استفاده کول او په ښوونځيو کې ئې د ادبياتو تدريس د رسمي ژبې تر څنګ آزاد دی.
- عربي ژبه چې د قرآن او اسلامي علومو ژبه ده، بايد له څلورم ټولګي د ثانوي دورې تر پايه په ښوونځيو کې تدريس شي.

نولسمه ماده

- د تعليم او تربيې برخې ته جدي پاملرنه، د تعليمي مراکزو د پالنې او ودې لپاره ضروري شرايط برابرول، داسې تعليمي نصاب پلې کول چې زموږ په ديني ارزښتونو ولاړ او د ولس ټولو علمي اړتياوو ته ځواب ووايي، د دولت له مهمو دندو دي.
- دولت مکلف دئ چې په ټولو تعليمي مؤسساتو کې د واحد منل شوی تعليمي نصاب پلې کېدا تضمين کړي.

شلمه ماده

- د افغانستان د اساسي قانون له مخې د اسلام د ستر پيغمبر محمد عليه السلام هجرت د هېواد د کليزې مبداء ګڼل کېږي.

- جمعه، د دوو اخترونو ورځي او د افغانستان د تأسيس ورځ د عمومي رخصتۍ ورځي دي.
- د رخصتۍ نوري ورځي د اړوند قانون له مخي ټاکل کېږي.

یوویشتمه ماده

- د افغانستان بیرغ زرغون رنګ لري، سور ئې د اوږدوالي نیمايي دئ، په منځ کي ئې د افغانستان ملي نښان کارېل شوی.
- ملي نښان له دغو برخو جوړ دئ: پرانستي قرآن، د قرآن په صفحه کي د إن الحکم الا لله آيت، د الله اکبر شعار، سپين رنګي محراب، د غنمو وږي او دوه توري داسي ترې راتاو دي چي د لا اله الا الله محمد رسول الله بیرغ ئې په خپلو څوکو لوړ ساتلی، په لاندنۍ برخي کي ئې د نوي افغانستان د تأسيس نېټه ۱۱۲۶ هـ ش کال او د افغانستان اسلامي دولت ليکل شوي.

دوه ويشتمه ماده

کابل د افغانستان پلازمېنه دئ.

دري ويشتمه ماده

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه، حماسي، د افغان ولس د مضبوطي عقيدې، ملي وحدت او له خپل هېواد او خپلواکۍ د سرښندونو په بيه د دفاع ښکارندوی دی.

دوهم فصل

د اتباعو اساسي حقوق

څلورويشتمه ماده.

د افغانستان ټول اتباع، په هر قوم او قبیلې پورې چې تړلي وي، د قانون په وړاندې برابر او مساوي حقوق لري، رنګ، توکم، ژبه او دې ته ورته ځانګړتیاوې د امتیاز سبب نه ګڼل کېږي.

- د هر ډول حقوق او وجایب د قانون له مخې او له هرراز تبعیض پرته ټاکل کېږي.
- د هېواد ټول وګړي، نارینه او ښځې، یو شانته د قانون تر حمایې لاندې او له ټولو انساني، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی او فرهنګی حقوقو د اسلامي شریعت په رڼا کې برخمن دي.
- دولت موظف دی چې د ښځو حقوق د اسلامي شریعت له لارښوونو سره سم په ټولو برخو کې تضمین او لاندې اقدامات وکړي:

۱. د ښځو د مادي او معنوي حقونو د احیاء او د دوی د شخصیت د لوړولو او په ټولنې کې د شایسته مقام ترلاسه کولو لپاره لازم شرایط برابر کړي.

۲. د حمل او حضانت په دوران کې مېندو ته ځانګړې پاملرنه او د بې متکفلو ماشومانو حمایت.

۳. د کورنۍ د بقا او دوام لپاره مناسب تدابیر نیول.
٤. له کونډو، زړو او بې متکفلو ښځو سره مناسبي مرستي.

پنځه ویشتمه ماده

د انسان ژوند، عزت او شتمني له هر ډول تعرض خوندي دي، هیڅوك حق نلري دا الهي حق له قانوني مجوز پرته وګواښي.

شپږ ویشتمه ماده

آزادي د انسان حق دی، اسلامي شریعت دا حق تضمین کړی، خلکو ته د عقیدې او مذهب آزادي، د بیان آزادي، د کسب او کار د انتخاب آزادي او د مېشت ځای د غوراوي آزادي ورکوي، دا آزادي یوازي هغه مهال محدودیږي چي د نورو له حقوقو او عامه مصالحو سره تصادم وکړي او له ټاکلو پولو واوړي، دا پولي د قانون له لوري ټاکل کیږي، دولت مکلف دی چي د خلکو دا مسلم حق له هرراز تیري خوندي وساتي.

اوه ویشتمه ماده

د قانون له مخي هر انسان تر هغه برئ الذمه دئ چي د باصلاحیته شرعي محکمي په قطعي حکم مجرم او د سزا وړ ونه ګڼل شي.

اته ویشتمه ماده

- د هر چا ښه او بد عمل په ده پوري اړه لري، هیڅوك د بل په جرم او ګناه نشي مواخذه کیدی.
- د متهم تعقیب، د ده په اړه تجسس، تحقیق، تفتیش او د ده نیونه، توقیف او

مجازات نه بل ته سرایت کولی شي او نه د محکمې له حکم پرته ترسره کېدی شي.

- د هیڅ دولتي مقام په خاطر د چا خپلوانو ته تشریفاتي القاب او امتیازات نشي ورکول کېدی.
- هیڅوك د خپل اعتراف او د شاهدانو له شهادت پرته په خیانت او جرم نشي محکومېدی.
- د متهم کړول او په زور اعتراف ترې اخیستل جرم دی او مرتکب ئې د سزا وړ.
- متهم هغه اعتراف قانوني اعتبار لري چې د باصلاحیته قاضي او معتبرو شاهدانو په وړاندې ئې په خپله خوښه، د عقلي روغتیا په حالت کې، له ګواښ او وېرې پرته کړی، په زور، تطمیع، ګواښلو او تعذیب سره ترلاسه شوی اعتراف او شهادت د اعتبار وړ ندی.

نه ویشتمه ماده

له قانون هغه مخالفت جرم بلل کېږي چې د همدې قانون له اعلان او نفاذ وروسته ترسره شوی وي.

دېرشمه ماده

هیڅ افغان د محاکمې لپاره بل هېواد ته نشي سپارل کېدی، په تبعید نشي محکومېدی او له تابعیت نشي محرومېدی.

یو دېرشمه ماده

- مجرم یوازې په هغه سزا محکومېدی شي چې اسلامي شریعت ټاکلې او د باصلاحیته محکمې له لورې د جرم له اثبات وروسته اورول شوې.
- د متهم د نیولو پر مهال د هغه سپکاوی او د سپکاوې د صحنې عکس او فیلم

اخستل او ننداريې ته ايښودل ممنوع دي، هيڅوك حق نلري چي متهم په داسي بڼې كي خلكو ته وښيي چي په لاس پښو كي ئې زنځير، سترګي ئې تړل شوې، له وېښتانو نيول شوى او يا په بلي بڼې كي د هغه سپكاوى شوى.

- د هيڅ انسان مړى (كه ووړ وي كه لوى، كه دوست وي كه دښمن، كه خپل وي كه پردى، كه مجرم وي كه بې ګناه) نه سوزول كېدى شي، نه مثله كېدى شي او نه په ډاګ پرېښودى شي چي وروست شي يا ئې ځناور وخوري.

دوه دېرشمه ماده

- هر څوك په خپله يا د مدافع وكيل په واسطه د خپلي دعوى د اثبات او د اتهام په وړاندي له ځانه د دفاع حق لري.
- متهم ته به له نيول كېدو سره سم ويل كېږي چي په كوم اتهام او د چا په حكم نيول شوي.
- تر څلرويشت ساعته په كم وخت كي بايد د نيول شوي متهم مقدماتي دوسيه اړوند قضايي مراجعو ته ولېږل شي او د محاكمې مقدمات په سريع توګه برابر شي. له دې اصل هر تخلف د مجازات وړ جرم دى.
- د متهم د توقيف موده د محكمې له لوري ټاكل كېږي، دا موده په هيڅصورت كي تر دوو مياشتو نشي زياتېدى، مګر دا چي متهم په خپله محاكمې ته د وړاندي كېدو په اړه معقول معاذير ولري.
- كوم متهم چي د محكمې په حكم برئ الذمه ثابت شي، د خپل حيثيت د اعادې او د مالي خسارې د جبران حق لري، محكمه به د برائت د اعلان ترڅنګ د جبران پرېكړه هم كوي.
- د بې وزلو متهمينو لپاره به د متهم په خوښه د دولت له لوري مدافع وكيل

ټاکل کېږي.

- د مدافع وکیلانو وظایف او صلاحیتونه د قانون په واسطه ټاکل کېږي.

دري دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع د انتخابولو او انتخابېدو حق لري، له دې حق د استفادې څرنګوالی او شرایط د انتخاباتو اړوند قانون توضیح کوي.

څلور دېرشمه ماده

- په اسلامي دولت کې ښېګڼو ته بلنه، امر بالمعروف او نهی عن المنکر د ټولو مسلمانانو دنده ده، شرایط، حدود او کیفیت ئې د قانون له مخې ټاکل کېږي.
- هر افغان حق لري د دې اساسي قانون د مندرجو احکامو په رعایت سره خپل فکر د وینا، لیکنې او انځور له لارې بیان کړي، له نشر مخکې اړوند ادارو ته په ښودلو او د دوی د موافقې په ترلاسه کولو مکلف نه دی.
- هر افغان د ولسي جرګې، حکومت او قضائیه قوې په کړچار د اعتراض حق لري او کولی شي خپل شکایت په لیکلې توګه ولسي جرګې ته وړاندې کړي، دا د ولسي جرګه دنده ده چې دا شکایتونه وڅېړي، له اړوند ادارو پوښتنه وکړي او شکایت کوونکو ته مناسب ځواب ورکړي.
- مطبوعات او خپروني د مطالبو د بیان آزادي لري په دې شرط چې د اسلام له لارښوونو او اصولو سره متصادم نه وي.
- د نشراتو، مطبعو، راډیو او ټلویزیون مربوط مقررات د ځانګړي قانون له لارې تنظیمېږي.

پنځه دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري د خپلو مشروع حقونو، غوښتنو او مقاصدو ترلاسه کولو لپاره ټولني او سیاسي ګوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

- د ټولني او سیاسي ګوند اهداف، تګلاره او کړنلاره د اسلامي لارښوونو او د اساسي قانون د احکامو خلاف نه وي.
- تشکیلات او مالي مدارك ئې څرګند وي.
- نظامي فعالیتونه ونه لري.
- په بهرنیو کړیو پوري تړلي نه وي.
- قومي، ژبني، سمتي او مذهبي تعصباتو ته لمن ونه وهي او د افغانانو د ملي وحدت په ضد تحرکات ونه لري.
- هیڅوك نشي کولی لدې حق په استفادی سره د ملي یووالی د تضعیف، د هېواد د استقلال او خپلواکۍ د تهدید او د افغاني ټولني اسلامي هویت ته د تاوان رسولو په لار کې ناوړه استفاده وکړي.
- یوازي هغه سیاسي ګوندونه په انتخاباتو کې برخه اخستی شي چي منتخبه شوری او منتخب مشر ولري.

شپږ دېرشمه ماده

- د افغانستان اتباع حق لري د خپلو مشروع غوښتنو د تأمین لپاره سوله ییزي او بې وسلې غونډي او مظاهرې وکړي.
- دولت مکلف دی داسي غونډو ته د قانون له غوښتنو سره سم اجازه ورکړي او امنیت ئې تأمین کړي.

اوه دېرشمه ماده

هیڅ رسمي ګوند او ټولنه د جوړوونکو د اکثریت له پرېکړې او له قانوني موجباتو پرته نشي منحل کېدی.
د قانوني موجباتو پر بنسټ د دوی د انحلال پرېکړه د باصلاحیته محکمې دنده ده.

اته دېرشمه ماده

- د اشخاصو تجسس حرام او د قانون ضد عمل دی، هیڅوک حق نلري د خلکو مراسلات او مخابرات، که دا د لیکونو په بڼه کې وي یا د مخابرې او ټیلفون له لارې وي، وڅاري، ولولي، واوري، بل ته ئې ووایي او استناد پرې وکړي.
- دولت د پېژندل شوو جنایتکارانو د مخنیوي لپاره یوازې هغه څه کولی شي چې شریعت ئې اجازه ورکوي او باصلاحیته محکمې ئې پرېکړه کړې وي.

نه دېرشمه ماده

- دا قانون د شخصي استوګنځي حرمت تضمینوي، هیڅوا ته د دولتي ادارو او چارواکو په شمول دا اجازه نه ورکوي چې د استوګن له اجازې او د شرعي محکمې له حکم پرته د چا کور ته ننوزي او یا ئې وپلټي.
- د مشهود جرم په حالت کې، د جنایت د مخنیوي او د مجرم د نیوني په اړه د مسئولو چارواکو دندې او صلاحتونه په ځانګړي قانون کې توضیح کېږي.

څلوېښتمه ماده

- هر افغان حق لري چې د هېواد دننه سفر وکړي او په هر ځای کې چې غواړي استوګن شي.

- د هېواد هغه سيمې چې دولت ئې له موقتي يا دائمي استوګنې مستثنی کوي، د قانون له مخې ټاکل کېږي.
- هر افغان حق لري چې د بهرنيو سفرونو د اړوند مقرراتو له غوښتنو سره سم بهر ته سفر وکړي او بېرته خپل هېواد ته راستون شي.
- د داسې سفرونو لپاره ضروري تسهيلات او اسناد برابرول او په بهر کې د افغانانو له حقوقو دفاع کول د دولت له دندو دي.

يو څلوېښتمه ماده

په اسلامي نظام کې نېستمن وګړي د اغنياوو په شتمنيو کې ثابت او مسلم حق لري، دا حق ترلاسه کول او دوی ته ئې سپارل د دولت دنده ده، دولت د دوی د ستونزو د حلولو متکفل دی، دولت داسې ماليه او محصول نشي وضعه کولی چې له نېستمنو د څه ترلاسه کولو رنګ ولري.

دوه څلوېښتمه ماده

- دولت به د رسمي اسنادو بيه د هغه لګښت معادل ټاکي چې په طبعه او توزيع ئې لګوي.
- د تابعيت تذکرې، د ملکيتونو اسناد، عرض پاڼې، پاسپورت، ليسنس او نور رسمي اسناد د دولتي عوايدو مدرک نشي جوړېدی.

درې څلوېښتمه ماده

- قانوني او مشروع ملکيت له تېرې مصئون دی.
- هيڅوک له مشروع لارو د ملکيت له لاس ته راوړو او په هغه کې له جائز تصرف نشي منعه کېدی.

- د قانون له حکم او د باصلاحیته محکمې له پرېکړې پرته د هیچا ملکیت نشي مصادره کېدی.
- هر څمکه وال او شتمن مکلف دی چې د دولت له اړوند ادارو سره خپله شتمني او ملکیت ثبت کړي.
- دولت یوازې هغه مهال کولی شي په شخصي ملکیتونو کې تصرف وکړي چې دا تصرف د قانون مطابق وي، عامه مصالح ئې غوښتنه کوي او د ملکیت اصلي خاوند ته عادلانه معاوضه ورکړی شي.

څلورڅلوېښتمه ماده

- په افغانستان کې بهرنیان د عقاري اموالو د تملیك حق نه لري،
- د بهرنیانو له لوري د عقار اجاره د قانون مطابق ترسره کېږي.
- د بهرنیو هېوادو سیاسي دفاترو ته څمکه د څمکې په بدل کې ورکول کېږي.

پنځه څلوېښتمه ماده

- هر شتمن افغان مکلف دی چې دولت ته د خپلې شتمنۍ زکات او د څمکې د حاصلاتو عشر ورکړي.
- دولت د زکات او عشر له مانعینو سره په شرعي چلند مکلف دی.
- هیڅ راز غیرقانوني مالیه او محصول نشي وضعه کېدی.

شپږ څلوېښتمه ماده

- زده کړه د ټولو نارینه او ښځینه افغانانو حق دی.
- ټولو زده کوونکو ته د ثانوي دورې تر پای پورې او نادارو زده کونکو ته د لیسانس مرحلې تر پایه د وړیا تعلیم ضروري تسهیلات د دولت له لوري برابرېږي.

- دولت مکلف دی چې د هېواد په ټولو سیمو کې د معارف د متوازنې ودې او هر زده کوونکي ته په خپلې مورنۍ ژبې د تعلیم په موخه اغېزمن ګامونه واخلي.

اوه څلوېښتمه ماده

- افغانستان به یو تعلیمي نظام او واحد تعلیمي نصاب لري.
- تر ثانوي دورې پورې عام تعلیمي نصاب پلې کېږي چې په دې کې به د دیني او ورځني علومو دومره برخه شامله وي چې هر مسلمان ورته ضرورت لري.
- د واحد تعلیمي نصاب موخه دا ده چې له یوې خوا د فکري تشتت او مذهبي اختلافاتو مخنیوی وشي، له بلې خوا ځوان نسل په دیني علومو سمبال او د اوسني عصر له علمي زېرمو د اعظمي استفادې جوګه شي.
- د تخصص دوره د ثانوي دورې په پای کې پیل کېږي.

اته څلوېښتمه ماده

- د تعلیمي مراکزو تأسیس او اداره د دولت دنده ده.
- دولت کولی شي د هېواد اتباعو ته د خصوصي تعلیمي مؤسساتو د جوړولو اجازه ورکړي، مشروط په دې چې د هېواد رسمي تعلیمي نصاب پلې کړي.
- هیڅ بهرنی هېواد په افغانستان کې د افغانانو لپاره تعلیمي مؤسسات نشي جوړولی.
- د لوړو زده کړو په دولتي مؤسساتو کې د شاملېدو مقررات په ځانګړي قانون کې توضیح کېږي، د دې مقرراتو له مخې هغه څوک بریالی ګڼل کېږي چې د آزمویني نمرې ئې له ۴۰٪ زیاتې وي، د بریا د نمرې په سلو کې دېرش د کانکور د آزمویني نتایج او په سلو کې اویا ئې د ثانوي دورې د ټولو آزموینو د نتائجو اوسط جوړوي.

نه څلوېښتمه ماده

دولت مکلف دی چي په هېواد کي د بې سوادۍ د ختمولو لپاره ځانګړي مؤثر اقدامات وکړي.

پنځوسمه ماده

دولت د علمي، فرهنګي، ادبي او هنري فعالیتونو د پراختیا او ارتقا لپاره اغېزمن اقدامات کوي، په دې برخو کي لګیا افرادو او ټولنو ته د کار مناسب شرایط برابروي او د دوی حقوق تضمینوي.

یو پنځوسمه ماده

- کار، د کار د ډول انتخاب او د کار په بدل کي دومره معاوضه ترلاسه کول چي د کارګر حیاتي اړتیاوي تأمین کړي د هر افغان تبعه مسلم حق دی.
- د کارګر حقوق، د رسمي کار اوقات او موده، با معاشه رخصتي او نور اړوند چاري د کار په ځانګړي قانون کي توضیح کېږي.
- بېګار او په زور او له معاوضې پرته کار ته اړ کول ممنوع دي. د جګړي او عامه آفتونو په دوران کي نفیر عام او اجباري کار له دې مستثنی دي.
- د دولت د ټیټ پوړي مامور او موظف معاش به دومره وي چي د یوې متوسطي کورنۍ لپاره کافي وګڼل شي او د لوړ پوړي مامور او موظف معاش د دې مقدار له اوه برابره نشي زیاتېدی.
- هغه ماشومان چي بلوغ ته نه وي رسېدلي د کار لپاره نشي استخدامېدی.

دوه پنځوسمه ماده

- په اسلامي دولت کې اداري د ولس په خدمت کې او چارواکي د ولس خدمتگاران دي، ټول اداري اجراءات به په دغه بنسټ ولاړ وي، هيڅوک په هيڅ اداري مقام کې له ولس سره د حاکم، واکدار او بادار په څېر چلند نشي کولی.
- د شورى اسلامي اصل به د هېواد په ټولو تشکيلاتو، ادارو، مؤسساتو او شرکتونو کې مراعات کېږي، په دي موخه به په هري برخي کې داسي شوراگاني جوړېږي چي چاري ئې د اړوند مسئولينو او غړو تر منځ د مشورې او تفاهم له لاري پر مخ لاړي شي.
- ولس حق لري له دولتي ادارو او چارواکو شکايت وکړي او دولت مکلف دی هغه چارواکي عزل کړي چي په خپلو دندو کې اهمال کوي.
- د افغانستان هر تبعه کولی شي د دولتي ادارو له اجراءاتو ځان خبر کړي او د اړتيا وړ اطلاعات ترلاسه کړي، دا حق د نورو وگړو حقوقو او عامه امنيت ته له تاوان رسولوپرته بل قيد او شرط نه مني.
- د هېواد اتباع يوازي د اهليت، کفايت، امانت او ديني فرايضو ته التزام له مخي په دندو گمارل کېږي.
- دولتي اداري د اړتيا له مخي او د دولت مالي توان ته په پام سره جوړېږي، که له يوې خوا دې ته توجه کېږي چي په هېواد کې د يوه مضبوط نظام غوښتني تأمين شي له بلي خوا به دا په پام کې وي چي بې ځايه اداري تورم رامنځته نشي او دولتي امکانات د توليدي چارو او د ولس اړتياوو ته د ځواب ويلو په ځای په براخو بې ضرورته ادارو مصرف نشي .

دري پنځوسمه ماده

- له اداراتو زیانمن شوي وګړي محکمې ته د مراجعې او د زیان د جبران حق لري.
- دولتي ادارې هم له وګړو سره خپلې حقوقي منازعې یوازې د محکمې له لارې حل کولی شي.

څلور پنځوسمه ماده

د وګړو روغتیا او صحت ته پاملرنه، د کافي صحي پرسونل روزنه، د روغتونونو او کتنځیو جوړول، پالل او اکمالول او د دوا درمل د تسهیلاتو برابرول د دولت له مهمو دندو دي، دولت به دې برخې ته خاصه توجه کوي او مناسبه بودجه به ورته ټاکي، خو دا هڅې تر هغه په زړه پورې نتیجه نشي ورکولی او د ناروغیو د خورېدو مخه نشي نیولی چې د فقر د معالجې لپاره متوازنه هڅه ونشي. فقر د اخلاقي او اجتماعي مفاسدو ترڅنګ د ناروغتیا او رنځ د خورېدو ستر عامل دی. دولت په دې مکلف دی چې د دغو هڅو ترڅنګ د خلکو د اقتصادي ستونزو د حل او د ولس د ژوندانه دسطحې لوړولو لپاره اغېزمن ګامونه واخلي.

- پداسې حال کې چې هر ډاکټر مکلف دی په رسمي اوقاتو کې په دولتي طبي مراکزو او ادارو کې کار وکړي، دولت کولی شي د ځانګړي قانون په محدوده کې د خصوصي طبي مرکزونو د جوړېدو اجازه ورکړي.

پنځه پنځوسمه ماده

دولت د سالمو بدني لوبو ودې ته پاملرنه کوي، ځوانان ورته هڅوي، لازم تسهیلات ورته برابروي او د دې مخنیوي کوي چې بدني لوبې په تجارتي مشغلو بدلې شي.

شپږ پنځوسمه ماده

د شهيدانو او مفقودينو له پاتې بې وزلو خپلوانو (کونډو او يتيمانو) او د آزادۍ د جنګ له ايثارګرانو (معلولينو) سره مرستي د دولت په وجايبو کې شاملي دي.

اوه پنځوسمه ماده

دولت د متقاعدينو حقوق تضمينوي او له بې وزلو زړو او بې متولي يتيمانو سره مرسته کوي.

اته پنځوسمه ماده

- په اسلامي نظام کې کورنۍ د ټولني اساسي بنسټ جوړوي، اسلام د ټولني سلامتيا د دې بنسټ په سلامتيا پوري تړلې ګڼي او تخريب ئې د شيطان تر ټولو ستر هدف بولي، دولت په ټول توان طاقت د دې هڅه کوي چې د افغاني ټولني دا بنسټ مضبوط، مضمون او خوندي وي، خلګ د جنسي اړيکو قانوني کولو او د پاکيزه کورنيو جوړولو ته هڅوي او د غيرقانوني جنسي اړيکو په کلکه مخنيوی کوي.
- کورنۍ په شرعي نکاح سره جوړېږي، نکاح د نارينه او ښځي تر منځ د هغه قانوني تړون نوم دی چي:د دواړو په رضايت، د ګډ دوامدار ژوند په موخه، مېرمني ته د هغې د خوښي مهر په منلو او د شاهدانو په وړاندي ترسره کېږي.
- نارينه د کورنۍ قيم او د اړتياوو متکفل دی، د کورنۍ چاري د دواړو په مشوره او رضايت ترسره کېږي.
- مهر د مېرمني مسلم حق او د دې د راتلونکې د تضمين لپاره ډاډمنه ذريعه ده. دا حق نه څوک ترې سلبولی شي او نه محدودولی.
- موقته نکاح، په زور او جبر تحميل شوې نکاح او د شاهدانو له شته والي پرته

نکاح هیڅ اعتبار نلري.

- دا تړون د دواړو په موافقه، د مېړه په پرېکړي او د مېرمني په غوښتني سره د قانون مطابق فسخه کېدی شي.
- د مېرمني د غوښتني په حالت کي د نکاح د فسخي لپاره د مېړه موافقه یا د محکمې حکم ضروري بلل کېږي.
- که د مېړه د پرېکړي له مخي وي د مهر د استرداد حق نلري او که د مېرمني د غوښتني په وجه وي مهر مسترد کېږي، مګر دا چي مېړه په خوښه ترې تېر شي.
- د مړيني په صورت کي یو د بل په شتمنیو کي ثابته برخه په مېراث وړي، د مېراث برخي د هر چا د اقتصادي مکلفیتونو له مخي ټاکل شوې.

نه پنځوسمه ماده

- له هېواد دفاع د ټولو افغانانو وجیبه ده.
- ښځي په جګړو کي له برخي اخستو معاف دي مګر د نفیر عام په حالت کي او هغه مهال چي پر هېواد تېری کېږي او د دښمن په شا ټمبول په جګړي کي د ټولو اتباعو د برخي اخیستو غوښتنه وکړي.
- د عسکري مکلفیت دوره د یو نیم کال لپاره ده.
- ټول نارینه افغانان له شل کلنۍ تر پنځه څلوېښت کلنۍ پوري د مکلفیت دا دوره تېروي.
- ښځي له دې مکلفیت معاف دي.
- متأهل عسکر په هرو څلورو میاشتو کي د دوو اونیو رخصتي حق لري.
- هیڅ عسکر، پولیس او مامور د شخصي خدمت لپاره نشي استخدامېدی.
- د اردو او پولیس له غړو او تجهیزاتو هرډول شخصي استفاده ممنوع ده.

- په زده کړو بوخت افغانان به د عالي تحصیلاتو په پای کې د یوه کال لپاره د عسکري مکلفیت دوره تېروي
- دې ته ترجیح ورکول کېږي چي هر افغان د عسکري مکلفیت دوره په خپل ولایت کې بشپړه کړي.
- د افغانستان اردو باید په حقیقي معنی یو اسلامي اردو وي، د اردو په لیکو کې باید داسي خلك تنظیم او استخدام شي چي اسلام ته متعهد او له خپل دین او هېواد نه د دفاع لپاره قربانۍ ته چمتو وي.
- دولت کولی شي د صلحي په حالت کې د اردو له افرادي قوت او فني تجهیزاتو د هېواد د ودانولو په چارو کې کار واخلي.

شپېتمه ماده

د شرعي حدودو مراعات، د اساسي قانون متابعت او د عامه امن او نظم ساتنه د ټولو افغانانو وجیبه ده، له حدودو او قوانینو بې خبري عذر نه ګڼل کېږي.

درېيم فصل

ولسمشر

يوشپېتمه ماده

- د افغانستان اسلامي دولت چې له مقننه، قضائيه او اجرائيه قواوو جوړ شوی، يو عمومي مشر لري چې ولسمشر نومېږي، ولسمشر د ملت د مستقيمې رأيې له لارې غوره کېږي، د ملت په وړاندې مسئول دی او په ټولو برخو کې خپلې دندې د قانون مطابق ترسره کوي.
- ولسمشر به د وزيرانو شورى غړي، د ولسمشر د مرستيال په شمول ولسي جرگې ته وړاندې کوي چې د اعتماد رأيه ترلاسه کړي.
- د ولسمشرۍ دوره د ولسمشر د انتخاب له ورځې پيل او د پنځم کال په پای کې په هغې ورځې بشپړه کېږي چې راتلونکې منتخب ولسمشر وټاکل شي.
- نوی منخب ولسمشر به د مخکنۍ دورې له ختمېدو دوه مياشتې مخکې غوره کېږي.
- د وزيرانو مخکنۍ شورى (کابينه) تر هغه خپل کار ته دوام ورکولی شي چې نوی ولسمشر ئې ضروري گڼي او يا د وزيرانو نوې شورى له ولسي جرگې د اعتماد رأيه ترلاسه کړي.

دوه شپېتمه ماده

- ولسمشر د آزادو، مستقیمو او سري انتخاباتو له لاري غوره کېږي، هغه څوك د دولت منخب رئیس ګڼل کېږي چي ده او د ده حامي ډلي یا مجموعې ته د رأی ورکوونکو تر ۵۰% زیاتو خلکو رأیه ورکړې وي.
- که د انتخاباتو په لومړي پړاو کي هیڅا تر ۵۰% کي زیاتي رأیي ترلاسه نکړې، یا به هغه ډلي چي له ۷ % کمي رأیي ئې ترلاسه کړې منحل او له نورو سره په یوځای کېدو مکلف کېږي او په دې توګه به کامیاب کاندید غوره کېږي او یا به بیا انتخابات ترسره کېږي، په دوهم ځل انتخاباتو کي یوازي دوه سترې ډلي برخه اخیستی شي.
- دوهم ځل انتخابات به د نتایجو له اعلانه وروسته د دوو اونیو په منځ کي ترسره کېږي.
- که د ولسمشرۍ لپاره د دوو اساسي کاندیدانو نه څوك د رأیي اچوني په دوران کي یا له انتخابېدو ورسته مري، د قانون له حکم سره سم به دوهم ځل انتخابات ترسره کېږي.

دري شپېتمه ماده

- د انتخاباتو د اجراء لپاره ځانګړې باصلاحیته اداره جوړېږي، تأسیس، ترکیب او صلاحیتونه ئې په اړوند قانون کي توضیح کېږي.
- ټول انتخابات به د همدې اداري تر اشراف لاندي ترسره کېږي.

څلورشپېتمه ماده

هغه څوك د ولسمشر په توګه غوره کېدی شي چي لاندي مواصفات ولري:

- د افغانستان تبعه او مسلمان او د کاندیدېدو پر مهال ئې عمر له څلوېښتو کلونو اوښتی وي.
- د بل هېواد تابعیت ونلري.
- د محکمې له لوري په جنایت، فسق او کبیره ګناه نه وي محکوم شوی.
- د دیني فرایضو ادا کولو ته التزام لري او په ماانزل الله حکم کولو ته متعهد وي.

دا شرایط د ولسمشر د مرستیال او د وزیرانو د شورى د غړو په اړه هم مراعات کېږي.

هیڅوک تر دوو دورو زیات ولسمشر کېدی نشي.

پنځه شپېتمه ماده

ولسمشر د دندي له پیل مخکي د تحلیف ټاکلي قانوني مراسم په ځای کوي او په دغو الفاظو لوړه کوي:

د الله تعالى په نامه لوړه کوم چي په خپل شخصي او اجتماعي ژوند کي به د اسلامي احکامو متابعت کوم، په ماانزل الله به حکم کوم، په ملي شتمنیو او د خلکو له لوري راکړي صلاحتونو کي به په پوره احتیاط او امانت سره تصرف کوم، د افغانستان د خپلواکۍ، ملي واکمنۍ او ځمکنۍ بشپړتیا ساتنه، د ولس د حقوقو او ګټو حفاظت او د قانون رعایت او تطبیق به خپله اساسي دنده ګڼم او هڅه به کوم چي د الله تعالى په مرسته او د ملت په ملاتړ د هېواد د پرمختګ او د خلګو د هوسایۍ په لار کي اغېزمن ګامونه واخلم او پدې اړه خپل مسئولیتونه ادا کړم.
والله على ما اقول وکیل

شپږشپېتمه ماده

ولسمشر لاندي صلاحتونه او وظائف لري:

- د اساسي قانون د تنفيذ د چارو مراقبت او ممارست
- د دولت د داخلي او خارجي سياست اساسي کرښي ټاکل او ولسي جرگې ته د غور او موافقې لپاره وړاندي کول.
- د دولت کلنۍ بودجه ټاکل او د منظوري لپاره ولسي جرگې ته سپارل
- د قانون مطابق او د ولسي جرگې په موافقه د قاضی القضات او د ستري محکمې د غړو ټاکل.
- خپل مرستيال، د وزيرانو د شوری غړي او د لوی څارنوال ټاکل، ولسي جرگې ته د اعتماد د رأيي لپاره وړاندي کول او د دوی عزل او استعفا منل.
- د هېواد د مسلح ځواکونو اعلی قيادت.
- د ولسي جرگې په موافقې د جگړي او متارکې اعلان
- د ولسي جرگې د غونډو پرانستل
- د ولسي جرگې په مشوره د اضطراري حالت د پيل او پای اعلان
- د قانون له حکمونو سره سم د قاضيانو، د وسله والو ځواکونو، پوليسو، ملي امنيت او د دولت د نورو ادارو د لوړ پوړو افسرانو او مامورينو توظيف، عزل، تقاعد او استعفی منل.
- په بهرنيو هېوادو کې د افغانستان د سياسي هيئتونو رئيسان او په بين المللي ټولنو کې د افغانستان دائمي استازي ټاکل او د نورو هېوادو د سياسي هيئتونو د رؤساوو باورليك منل.
- د ملي وحدت استحکام او د هېواد د خپلواکۍ، استقلال او اسلامي هويت ساتنه

او تمثيل.

- د شريعت مطابق او له مقرراتو سره سم د تعزيري سزاګانو تخفبف يا لغوه .
- د قوانينو او مقرراتو توشيح او د هېواد له قوانينو سره سم د بين المللي معاهدو امضاء.
- ولسمشر کولی شي د خپلو صلاحيتونو ځيني برخي خپل مرستيال يا نورو قانوني مراجعو ته انتقال کړي
- د قانون له غوښتنو سره سم د افتخاري نښانونو او لقبونو اعطاء
- د ولسي جرګې په موافقه د مرکزي بانك رئيس ټاکل.
- په ټولو اداري او اجرائي چارو کې د شريعت او قانون په نسبت التزام
- د ولسمشر او ولسي جرګې تر منځ اختلافي قضايا قانون ساتي شورى ته محول کېږي.
- ولسمشر کولی شي د ستري شورى د دوه ثلثه غړو په موافقې ولسي جرګه منحل کړي.
- ستره شورى په دوه ثلثه رايو سره کولی شي ولسمشر عزل کړي، دا شورى د ولسمشر په غوښتنه، د يو ثلث غړو په غوښتنه او د ولسي جرګې د د دوه ثلثه غړو په غوښتنه دائرېدی شي.
- ولسمشر د ستري شورى په موافقه کولی شي د مهمو ملي قضاياوو په اړه د ټولپوښتني پرېکړه وکړي؛ مشروط په دې چي له اساسي قانون سره تعارض ونلري او په هغه کې د تعديل غوښتنه ونکړي.
- ولسمشر نشي کولی چي د قانون او عدالت خلاف د دولتي ملکيتونو د پلورلو او بخښلو پرېکړه وکړي، هر افغان حق لري داسي پرېکړي ستري محکمې ته راجع

کړي.

- د پاتي هغو صلاحیتونو ممارست چي قانون په گوته کړي.
- د ولسمشر د وفات، استعفی او په صعب العلاجه ناروغۍ د اخته کېدو په صورت کي به د ده مرستیال د ده ځای ناستی وي چي د نوي ولسمشر تر ټاکني به د چارو نیابت کوي، خو د ولسمشر د عزل په صورت کي به د ولسي جرگې رئیس موقت ځای ناستی ټاکل کېږي. د صعب العلاجه ناروغۍ تثبیت د ستړې محکمې لخوا د ټاکل شوي صحي هیئت له لوري ترسره کېږي.

موقت ولسمشر لاندي اجراءات نشي کولی:

۱. د وزیرانو، وسله والو ځواکونو د قومندانانو، د ستري محکمي د غړو، د لوی څارنوال ، د پولیسو او ملي امنیت د لوړپوړو افسرانو عزل

۲. ټول پوښتنه

اوه شپېتمه ماده

د ولسمشر او د هغه د مرستیال د یوځایي مړیني په صورت کي د ولسي جرگې رئیس، د ستري محکمي رئیس او لوی څارنوال په ترتیب سره د موقت ولسمشر په توگه غوره کېږي.

اته شپېتمه ماده

د ولسمشر معاش او مصارف د قانون له مخي ټاکل کېږي.

نه شپېتمه ماده

ولسمشر د نورو دولتي مامورینو په څېر د تقاعد په دوران کي د خپل قانوني معاش معینه برخه ترلاسه کوي، په استثنی د هغه حالت چي عزل شي.

څلورم فصل

حکومت

اویایمه ماده

- حکومت د هېواد اجرائیه قوه ده چې د وزیرانو عالي هیئت ئې تمثیلوي، ولسمشر د دې هیئت رئیس دی، د دې هیئت د غړو شمېر له اوه لسو زیاتېږي.
- وزیران د ولسمشر لخوا ولسي جرگې ته د تأیید لپاره معرفي کېږي او هغه مهال د وزیر په توگه خپله دنده پیل کوي چې د اعتماد رأیه ترلاسه کړي.
- د وزیرانو دندې او صلاحیتونه د قانون له مخې ټاکل کېږي.

یو اویایمه ماده

هغه څوك د وزیر په توگه ټاکل کېدی شي چې:

۱. د افغانستان تبعه، متأهل او عمر ئې تر پنځه دېرشو لږ نه وي.

۲. تحصیل، کاري تجربه او نېك شهرت ولري.

۳. د محکمې لخوا په خیانت، فسق او بشري جرم نه وي محکوم شوی

دوه اویایمه ماده

د وزیرانو ټاکنه په ولسي جرگې کې د دوی په عضویت او عدم عضویت پورې مشروط نده، خو که د ولسي جرگې کوم غړی د وزیر په توگه غوره کېږي، په ولسي

جرگې کې خپل عضویت له لاسه ورکوي، د ده په ځای به بل څوک د قانون له حکم سره سم د جرگې غړی ټاکل کېږي.

دري اویایمه ماده

وزیران د خپلو وظایفو له پیل مخکې د ولسمشر په وړاندې په دغو الفاظو لوړه کوي:

د الله تعالی په نامه لوړه کوم چې په خپل شخصي او اجتماعي ژوند کې به د اسلامي احکامو متابعت کوم، په ملي شتمنیو او د قانون له مخې راکړ شوو صلاحتونو کې به په پوره احتیاط او امانت سره تصرف کوم، د ولس د حقوقو او گټو حفاظت او د قانون رعایت او تطبیق به خپله اساسي دنده گڼم او هڅه به کوم چې د الله تعالی په مرسته د هېواد د پرمختگ او د خلگو د هوسایۍ په لار کې اغېزمن گامونه واخلم او پدې اړه خپل مسئولیتونه ادا کړم. والله علی ما اقول وکیل

څلور اویایمه ماده

د حکومت وظایف او صلاحیتونه په دې توگه دي:

۱. د قانون، مقرراتو او د محکمو د قطعي پرېکړو عملي کول

۲. د هېواد له خپلواکۍ، ملي حاکمیت، ځمکنۍ بشپړتیا او اسلامي هویت نه دفاع او په نړیواله ټولنه کې د افغانستان د حیثیت او عزت ساتنه.

۳. د هېواد کلنۍ بودجه ترتیبول، د مالي چارو اداره، د هېواد د اقتصادي انکشاف لپاره مناسب تصامیم نیول، له ټولو مالي زېرمو پدې اړه سمه استفاده کول او ډاډمن او با اعتباره مالي نظام رامنځته کول.

۴. د عامه نظم او امن تأمینول

۵. د اداري فساد، اختلاس، رشوت او په ملي شتمنیو کې د خیانت مخنیوی

٦. د ژوند په ټولو برخو کې د هېواد د سالم او رغنده انکشاف لپاره مناسبې طرحې جوړول او تطبیقول

۷. ولسي جرګې ته د هر تېرکال د اجراءاتو او د راتلونکي کال د مهمو منصوبو په اړه مفصل معلومات ورکول.

۸. د اساسي قانون په رڼا کې د هېواد د کورني او بهرني سیاست د اساسي کرښو تثبیت او د خپلو وظایفو او مسئولیتونو د سرته رسولو او ټاکلو اهدافو ته د رسېدو لپاره د قانون په محدوده کې ضروري مقررات او لوایح وضعه کول.

پنځه اویایمه ماده

وزیران د خپلو ټاکلو دندو او اجراءاتو په اړه د ولسمشر او ولسي جرګې په وړاندې مسئولیت لري.

شپږ اویایمه ماده

وزیران د نورو خلکو په څېر د جرم او خیانت په صورت کې په شته محکمو کې د قانون مطابق محاکمه او مجازات کېږي.

اوه اویایمه ماده

حکومت کولی شي په عاجلو حالاتو او د ولسي جرګې د تعطیل پر مهال په هغو مواردو کې تقنیني مقررات منظور کړي چې په اړه ئې واضح قانون او لایحه نشته، دا مقررات به د ولسي جرګې په لومړۍ غونډې کې د بحث لپاره وړاندې کېږي، د جرګې د عدم موافقې په صورت کې خپل اعتبار له لاسه ورکوي.

اته اویایمه ماده

- وزیران او د دولت نور چارواکي له یوه زیات رسمي اداري مأموریت نشي درلودی. په روزنیزو او تحقیقاتي مؤسساتو کي د غړو په توگه کار کول له دې حکم مستثنی دی .
- وزیران او د دولت نور لوړ پوړي مامورین نشي کولی د خپل ماموریت په دوران کي په شخصي تجارتي او اقتصادي دندو بوخت شي، له دولت یا خصوصي شرکتونو سره د پېر پلور معامله وکړي، هدیه او تحفه ترلاسه کړي.

پنځم فصل

ولسي جرگه

نه اویایمه ماده

- د افغانستان اسلامي دولت شورایي نظام لري، په دې نظام کي دولت له ولس سره په مشوره مکلف دی، ولسي جرگه د افغان ولس استازې، د ملت د ارادې او غوښتنو ممثله او تر ټولو لوړه او باصلاحیته یوازینۍ تقنیني مرجع ده.
- د دې جرگې هر غړی د ټول ملت استازی دئ نه د یوه قوم، سیمي او ډلي استازی، نه په دې جرگې کي انتصابي غړی شته او نه ئې په څنگ کي بله تقنیني مرجع.

اتیایمه ماده

- ولسي جرګه ۲۱۱ منتخب غړي لري چې د ولس له لوري د پنځو کلونو لپاره د آزادو انتخاباتو له لاري غوره کېږي.
- د هر غړي د انتخاب لپاره د رأیو د شمېر نصاب د ټولو ورکړ شویو رایو دوه سوه یولسمه برخه ده.
- د انتخاباتو طریقه داسي غوره کېږي چې په صندوقونو کې اچول شوې هیڅ قانوني رأیه بې اغېز پاتې نشي، په ولسي جرګې کې استازی ولري او د انګرېزي انتخاباتو په څېر نه وي چې قمار ته ورته دي او ناکامو کاندیدانو ته د رأیي ورکولو په وجه ډېر خلك په شورى کې د استازي له درلودو محروم شي.
- د ولسي جرګې د هرې دورې له پای دوه میاشتي مخکې نوي انتخابات ترسره کېږي.

یو اتیایمه ماده

- د ولسي جرګې او ولسمشر لپاره انتخابات هممهاله او یو ځای ترسره کېږي.
- ټول هېواد د یوې انتخاباتي حوزې په توګه منل کېږي.
- هر مستحق افغان په هرځای کې رأیه ورکولی شي، هیڅوك د رأیي اچوني لپاره خاصي انتخاباتي حوزې ته په تلو نه مکلف کېږي.
- رأیه یوه شخص ته نه بلکې یوې داسي انتخاباتي مجموعي ته ورکول کېږي چې د ولسمشرۍ او ولسي جرګې لپاره ئې خپل غړي کاندید کړي او خپله تګلاره ئې ولس ته اعلان کړې.
- د لاس ته راوړو آراوو په تناسب به د هري ډلي د بریالیو غړو شمېر ټاکل کېږي

او په اعلان شوي فهرست کې به د دوی د نومونو د ترتیب له مخې غوره کېږي.

- کومې ډلې چې په سلو کې تر پنځوس زیاتې رأیې ترلاسه کړې؛ د ولسمشرۍ لپاره د دې ډلې کاندید به بریالی منتخب مشر اعلانېږي او د همدې ډلې له اعلان شوي فهرست نه به د ولسي جرګې لپاره تر ۵۰% زیات غړي غوره کېږي.
- دا پرېکړه به د انتخاباتو مستقله اداره کوي چې مجموعي کارول شوو آراوو او د ولسي جرګې د غړو شمېر ته په پام سره د هر کاندید د بریالیتوب لپاره څو رأیې ضروري ګڼل کېږي.

دوه اتیایمه ماده

د ولسي جرګې لپاره د نومول شووو مواصفات دا دي:

۱. افغان وي یا لږ ترلږه تر انتخابېدو لس کاله د مخه ئې د افغانستان تابعیت ترلاسه کړی وي.

۲. د باصلاحیته محکمې له لوري په فساد، فسق او خیانت نه وي محکوم شوی

۳. عمر ئې تر پنځه وېشتو کلونو کم نه وي.

دري اتیایمه ماده

د ولسي جرګې هر غړی له هغه وروسته د منتخب غړي په توګه په غونډو کې د برخې اخستو حق ترلاسه کوي چې په دغو الفاظو لوړه وکړي: د الله تعالی په نامه لوړه کوم چې اسلامي شریعت ته التزام، د هېواد اساسي قانون ته درناوی، د ولس له حقوقو دفاع، د ملت له لوري راسپارل شوې دنده په امانت او تقوی ترسره کول، په خپلو ویناوو، لیکنو او اظهاراتو کې د یوه امین وکیل په توګه عمل کول او د هېواد او ولس ګټې په پام کې نیول خپلې شرعي دندې ګڼم او په ټول صداقت او

اخلاص سره ئې د ادا کولو هڅه کوم. والله على ما اقول وکيل.

- ولسي جرګه د کار په پيل کې د يوې بشپړې دورې لپاره خپل رئيس، د هغه لومړی او دوهم نائب، منشي او نائب ئې د رأيو په اکثريت غوره کوي.
- د دې اداري هيئت وظايف او صلاحيتونه د جرګې د داخلي وظايفو په لايحې کې توضيح کېږي.

څلور اتيايمه ماده

- ولسي جرګه کولی شي د داخلي وظايفو له لايحې سره سم د پوښتنې، څېړنې، نظارت او د پرېکړو د مسودو جوړولو لپاره ثابت او موقت هيئتونه وټاکي.
- د جرګې يو ثلث غړي کولی شي د حکومت د اجراءاتو د څېړنې او مطالعې لپاره د فوق العاده هيئت ټاکلو غوښتنه وکړي.
- د دې هيئتونو د جوړښت څرنګوالی، وظايف او صلاحيتونه د داخلي لايحې په ترڅ کې توضيح کېږي

پنځه اتيايمه ماده

د ولسي جرګې صاحيتونه دا دي:

١- د قوانينو، مقرراتو او لوايحو تصويب، تعديل او لغو.

٢- د دولت د بودجې او تګلاري تصويب

٣- د اداري واحدونو تصويب، تعديل او لغو

۴- د بين المللي ميثاقونو او له نورو هېوادو سره د معاهدو توثيق او فسخه کول

۵- د وزيرانو شورى ته د اعتماد رأيه او له وزيرانو سلب اعتماد

٦- په دې اساسي قانون کې نور مندرج صلاحيتونه..

شپږ اتیایمه ماده

- ولسي جرگه د هېواد د ټولو چارو په اړه د څېړني او تحقیق حق لري.
- ولسي جرگه کولی شي د غړو د لسمي برخي په وړاندیز هر وزیر استیضاح ته حاضر کړي. که د وزیر وضاحت ناقص ومومي کولی شي هغه سلب اعتماد کړي.
- د سلب اعتماد لپاره د اکثریت رأیه اعتبار لري.

اوه اتیایمه ماده

د ولسي جرگې اړوند هیئتونه کولی شي له وزیرانو د دوی د اجراءاتو په اړه مخامخ یا تحریري پوښتني وکړي. وزیران دې پوښتنو ته په ځواب ویلو مکلف دي.

اته اتیایمه ماده

- د ولسي جرگې له لوري تصویب شوي قوانین له هغه وروسته د نافذالاجراء قوانینو بڼه غوره کوي چې ولسمشر ئې توشیح کړي.
- که ولسمشر له مصوبې سره توافق ونلري د دوو اونیو په منځ کې به ئې له خپلو دلایلو سره ولسي جرگې ته راجع کوي، د دې مودې په تېرېدو یا د ولسي جرگې له لوري یو ځل بیا تر مخکې په زیاتو رایو تصویبېدو سره توشیح شوې او نافذالاجراء گڼل کېږي.

نه اتیایمه ماده

- د ولسي جرگې غړي، حکومت او ستره محکمه کولی شي د قانون په اړه خپلي طرحي او وړاندیزونه ولسي جرگې ته وړاندي کړي. د جرگې د لسو غړو لخوا وړاندي شوې طرحه په هغه صورت کې تر فوري بحث لاندي نیول کېږي چې د

جرگې پنځمه برخه ئې ملاتړ وکړي.

- د بودجې او مالي چارو اړوند قانوني طرحې او وړانديزونه به يوازې د حکومت له لوري وي. خو دولت مکلف دئ چې د وړاندې شوې بودجې په ضمن کې د عوايدو قانوني او شرعي مدارك په ګوته کړي.
- دولت نشي کولی د پيسو (بانك نوټونو) د اضافي چاپ او يا په سود د پور اخستو له لارې د بودجې کسر جبيره کړي.
- داخلي او خارجي قرضه يا بلاعوضه مرسته ترلاسه کول بايد د ولسي جرګې په موافقې ترسره شي.
- ولسي جرګه کولی شي له بلاسود پور سره په دې شرط توافق وکړي چې د پور ورکوونکې د موخې په اړه ډاډه شي او د بېرته تأديې معقول مدارك ئې وښودل شي.

نوي يمه ماده

ولسي جرګه د غور او بحث لپاره د حکومت لخوا وړاندې شوو عاجلو طرحو ته د لومړيتوب حق ورکوي، دا پداسې حال کې چې د حکومت هره وړاندې شوې طرحه به د يوې مياشتې په منځ کې څېړي او وروستۍ پرېکړه به صادروي.

يو نوي يمه ماده

- د جرګې غړی د خپلې قانوني دندې د اجراء په دوران کې د خپلې رأيې په وجه تر عدلي تعقيب لاندې نه راځي.
- له قانون د تخلف او د جرم د ارتکاب په صورت کې جرګې ته له اطلاع وروسته له عدلي تعقيب سره مخامخېدی شي.

- د مشهود جرم په صورت کې اړوند اداره کولی شي هغه د قانون له غوښتنو سره سم ونيسي او جرګې ته اطلاع ورکړي.
- د جرګې د تعطيل په دوران کې دا اطلاع د جرګې اداري هيئت ته ورکول کېږي او موضوع د جرګې راتلونکې لومړنۍ غونډې ته وړاندې کېږي.

دوه نوي يمه ماده

وزيران د ولسي جرګې په غونډو کې برخه اخستی شي او جرګه کولی شي هغوی خپلې غونډې ته راوبلي.

دري نوي يمه ماده

- حکومت د روان کال په وروستۍ څلورمې کې د نوي مالي کال بودجه د تېر کال له اجمالي حسابونو سره يوځای ولسي جرګې ته وړاندې کوي او بشپړ حساب د راتلونکي کال په لومړۍ څلورمي کې وړاندې کوي.
- که د نوي مالي کال بودجه د کال له پيله مخکې تصويب نشي د بودجې تر تصويب پورې د مخکنۍ بودجې له مخې اجراءات کېږي.
- ولسي جرګه به بودجه د يوې مياشتې دننه تصويبوي او له بانك د پور اخستلو او اداراتو ته د پور ورکولو وړانديز په پنځلو ورځو کې، که ولسي جرګه په دې موده کې دا کار ونکړي وړانديزونه تصويب شوی ګڼل کېږي.

څلور نوي يمه ماده

- د ولسي جرګې غونډې علني دي، مګر دا چې د جرګې لسمه برخه ئې د سري والي غوښتنه او د جرګې اکثريت ورسره موافقه وکړي
- هر څوك د ولسي جرګې ودانۍ ته د داخلېدو په مقرراتو ملزم او مکلف دی

پنځه نوي یمه ماده

د ولسي جرګې د غونډو نصاب د ټولو غړو دوه ثلثه او د پرېکړو نصاب ئې د حاضرو غړو اکثریت دی، په استثنی د هغو مواردو کې چې په اساسي قانون کې بل ډول ښودل شوي

شپږ نوي یمه ماده

- ولسي جرګه په کال کې دوه عادي غونډې لري، د عادي غونډو د کار مجموعي موده نه میاشتې ده، د اړتیا په صورت کې جرګه په خپله یا د ولسمشر په غوښتنه کولی شي د کار موده تمدید کړي.
- د ولسي جرګې فوق العاده غونډې په لاندې صورتونو کې دائرېدی شي:
- کله چې ولسمشر ئې ضرورت تشخیص کړي
- د ولسي جرګې یو ثلث غړي ئې مطالبه وکړي

اوه نوي یمه ماده

د ولسي جرګې د غړي د مړینې، استعفی، عزل او صعب العلاجه بیمارۍ په صورت کې د پاتې مودې لپاره نوی استازی د قانون له حکم سره سم انتخابېږي.

اته نوي یمه ماده

د ولسي جرګې غړی د غونډو په یوې دورې کې د پنځلسو پرله پسې ورځو غیرقانوني غیرحاضرۍ په صورت کې د همدې دورې له مالي حقوقو او امتیازاتو محرومېږي او که دا غیرحاضري یوې میاشتې ته ورسېږي نو په ولسي جرګې کې د ده عضویت ختمېږي.

نه نوي يمه ماده

- ولسي جرگه نشي کولی داسي قوانين وضع او تصويب کړي چي د هېواد له رسمي مذهب او اساسي قانون سره مغايرت ولري.
- ولسي جرگه نشي کولی د انتخاباتو په قانون کي داسي تبديلي راولي چي د اساسي قانون له غوښتنو سره مغايرت لري او د تقنينيه دورې په وروستي کال کي دا قانون تر بحث لاندي نشي نيولی.

شپږم فصل

ستره شوری

سلمه ماده

ستره شوری د افغان ولس د ارادې تر ټولو ستر مظهر دی چي غړي ئې دا دي:

١. د ولسي جرگې غړي
٢. د ولسواليو او ولاياتو د جرگو رئيسان
٣. ولسمشر او د ستري محکمې رئيس
٤. د قانون ساتې شوری غړي

وزيران کولی شي د ستري شوری په غونډو کي شرکت وکړي پرته له دې چي د رأيي ورکولو حق ولري.

يوسل يومه ماده

ستره شورى لاندي صلاحيتونه لري:

۱. د اساسي قانون تصويب او تعديل

۲. د جگړي پرېکړه

۳. په سترو ملي مسايلو پوري اړوند هغه قضايا څېړل او وروستی تصميم نيول چي د هېواد په خپلواکۍ، ځمکنۍ بشپړتيا او ملي حاکميت پوري تړلي دي.

٤. د ولسمشر د محاکمې او عزل پرېکړه

يوسل دوهمه ماده

ستره شورى په خپلي لومړۍ غونډي کي خپل رئيس، د هغه نائب او منشي او نائب ئې د رأيو په اکثريت سره غوره کوي.

يوسل دريمه ماده

- ستره شورى به هر کال کي يو ځل رسمي غونډه لري. دا غونډه به د ستري شورى د تأسيس له ورځي سره متصادف وي.
- د ستري شورى د غونډو نصاب د مجموعي شمېر دوه ثلثه دئ او د پرېکړو لپاره ئې نصاب د حاضرو غړو اکثريت دئ. په استثنی د هغو مواردو کي چي قانون د دوه ثلثه موافقه ضروري گڼي.

يوسل څلورمه ماده

د ستري شورى غونډي علني دي، مگر دا چي د شورى څلورمه برخه د غونډي د سري والي غوښتنه وکړي او شورى د دوی غوښتنه ومني.

يوسل پنځمه ماده

د دې شورى غړي د ولسي جرګې د غړو په څېر د خپلې رأيې د څرګندولو په اړه قانوني مصئونيت لري

اوم فصل

قضاء

يوسل شپږمه ماده

قضائيه قوه د اسلامي دولت مستقل رکن دئ چي وظيفه ئې د شريعت تنفيذ، د عدالت تأمين، د فرد او اجتماع له حقوقو نه دفاع، د قوانينو پر اجراء نظارت، د جرمونو کشف او د مجرمينو تعقيب او مجازات، د جرمونو مخنيوى او د مجرمينو اصلاح او تربيت ده.

- قضائيه قوه د ابتدائيه او استئناف له محکمو او ستري محکمې جوړه شوې.
- ستره محکمه د قضائيه قوې په سر کې تر ټولو مقتدره اداره ده.
- د قضائيه قوې تشکيلات، داخلي مقررات او صلاحيتونه په ځانګړي قانون کې توضيح کېږي.

يوسل اومه ماده

ستره محکمه يولس غړي لري چي د قضائيه قوې د عالي شورى لخوا له غوره کېدو وروسته د ولسمشر په وړانديز او د ولسي جرګې په موافقې د اوو کلونو لپاره ټاکل

کېږي.

يوسل اتمه ماده

د سترې محكمې د غړو مواصفات دا دي:

١. عمر ئې تر څلوېښتو كلو لږ نه وي

٢. ښه سيرت او نېك شهرت ولري

٣. په قرآن او حديث پوه وي، كافي فقهي پوهه ولري او د هېواد په قضائي نظام كې تخصص او د پام وړ تجربه ولري.

٤. په فساد او خيانت نه وي محكوم شوی

٥. له توظيف وروسته د كوم سياسي گوند عضويت ونلري.

٦. د لوړې قضائي شورى د ډېرى غړو تأييد ئې ترلاسه كړی وي

يوسل نهمه ماده

د سترې محكمې غړي د خپلې وظيفې له پيل مخكې د ولسمشر په وړاندې په لاندې الفاظو لوړه كوي:

د الله تعالی په نامه لوړه كوم چې د اسلامي شريعت له حكمونو او د اساسي قانون له غوښتنو سره سم به حق او عدالت تأمينوم، په هرې قضيې كې به د شريعت او قانون په رڼا كې قضاوت كوم، نه به د شريعت خلاف رأيه وړاندې كوم او نه به د قانون خلاف پرېكړه كوم، د قضاء سپېڅلې وظيفه به په بشپړ امانت، صداقت او بې طرفۍ سرته رسوم. والله على ما اقول وكيل.

يوسل لسمه ماده

- قضائيه قوه د ټولو هغو قضاياوو او دعوو د څېړلو صلاحيت لري چې د حقيقي

یا حکمي ذواتو له لوري په قانوني توګه محکمې ته وړاندي کېږي. د دولت اړوند دعاوي، که د مدعي په توګه وي یا مدعي علیه په توګه، قضائیه قوې ته راجع کېږي.

- قضائیه قوه د هري هغې فیصلې، مقررې او لایحې د ابطال حق لري چې د شریعت مخالف وي او یا د وګړو او اجتماع مسلم حقوق تر پښو لاندي کړي.
- هر فرد او ډله کولی شي د داسي فیصلو او پرېکړو د ابطال لپاره محاکمو ته مراجعه وکړي.

یوسل یولسمه ماده

هیڅ قانون، په هیڅ حال کې نشي کولی د قضایاوو د څېړلو په اړه د قضائیه قوې د واک ساحه محدود کړي او بلې مرجع ته ئې محول کړي، د قضائیه قوې له محدودې بهر د خصوصي او نظامي محکمو تشکیل د قانون خلاف عمل ګڼل کېږي.

یوسل دولسمه ماده

- ستره محکمه د حکومت، محکمو او افرادو په غوښتنه کولی شي له اساسي قانون سره د ټولو لوایحو، مقرراتو، تقنیني احکامو، بین المللي معاهدو او میثاقونو مطابقت وڅېړي او په اړه ئې پرېکړه صادر کړي.
- ستره محکمه له اساسي قانون پرته د ټولو نورو قوانینو د تفسیر صلاحیت لري.

یوسل دیار لسمه ماده

د قضائیه قوې د مامورینو په اړه د دولت د نورو مامورینو اړوند قوانین نافذ دي خو د دوی تقرر، انفکاك، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات د ستري محکمې له لوري د قانون مطابق ترسره کېږي.

يوسل څوار لسمه ماده

د ولسي جرګې دربيمه برخه غړي کولی شي د ستري محکمې د رئيس يا غړي د محاکمې يا عزل غوښتنه وکړي او د ولسي جرګې دوه ثلثه غړي د هغه د عزل او محاکمې پريکـړه کولی شي، محاکمه به ئې د قانون مطابق او د ستري محکمې لخوا د ټاکلي محکمې له لوري ترسره کېږي.

يوسل پنځلسمه ماده

- د افغانستان په محکمو کې ټولي محاکمې په علني توګه ترسره کېږي او هر څوك له قانون سره سم په هغوی کې د ګډون حق لري. استثنائي حالات په قانون کې توضيح کېږي، خو د حکم اعلان به په هرصورت کې علني وي.
- محکمه مکلفه ده د صادر شوي حکم ټول اسباب او دلايل په خپلي پرېکړي کې څرګند کړي.

يوسل شپاړسمه ماده

- د محکمو ټولي پرېکړي واجب التعميل دي.
- قاتل او ضارب له مضروب او د مقتول له ورثه وو پرته هيڅوك نشي بخښلی.
- حدود نشي معاف کېدی
- په هغو مواردو کې چي د کوم انسان حق تلف شوی، له متضرر شوي کس نه پرته بل څوك د مجرم سزا نشي بخښلی.
- په نورو مواردو کې د قتل د پرېکړي له تنفيذ سره د ولسمشر توافق ضروري دئ

يوسل اولسمه ماده

- د افغانستان د اسلامي دولت ټول محاکم؛ په ټولو هغو قضایاوو کې چې ورته راجع کېږي، د شریعت احکام پلي کوي او په حقوقي او جزائي برخو کې د حنفي فقهي مطابق پرېکړې کوي.
- محکمه کولی شي په شخصي منازعاتو کې او هغه مهال چې د قضیې اړوند لوري د نورو مذاهبو پلویان وي، د دوی په اتفاقي غوښته، د نورو اسلامي مذاهبو پر بنسټ د منازعې د حل و فصل پرېکړه وکړي.

يوسل اتلسمه ماده

- قاضیان د سترې محکمې په وړاندیز او د ولسمشر په منظورۍ ټاکل کېږي.
- د قاضیانو د تقرر، تبدیلي، ترفیع، مؤاخذې او تقاعد پرېکړه د سترې محکمې صلاحیت دی.
- که قاضي په جنایت متهم شي، قضیه د سترې محکمې له لوري څېړل کېږي، د جرم د اثبات په صورت کې ولسمشر ته د هغه د عزل وړاندیز کوي او له عزل کېدو وروسته د قانون له حکم سره سم مجازات کېږي

يوسل نولسمه ماده

- د جرمونو کشف د پولیس لخوا او تحقیق او په محکمې کې د دعوا اقامه د څارنوالۍ له لوري د قانون له احکامو سره سم تر سره کېږي.
- څارنوالي د اجرائیه قوې برخه او په خپلو اجراءاتو کې خپلواکه ده، تشکیل، صلاحیت او د اجراءاتو څرنگوالی ئې د قانون له لارې تنظیمېږي
- د وسله والو ځواکونو، پولیسو او ملي امنیت کارکوونکو د وظیفوي جرمونو

کشف د ځانګړي قانون مطابق او تحقیق ئې د څارنوالۍ لخوا ترسره کېږي، ستره محکمه او څارنوالي کولی شي د دوی لپاره ځانګړې اداره او محکمه جوړه کړي.

یوسل شلمه ماده

د دعوی لوري په خپلې مورنۍ ژبې د قضیې پر موادو او اسنادو د پوهېدو او خبرو کولو حق لري

اتم فصل

قانون ساتې شوری

یوسل یوویشتمه ماده

قانون ساتې شوری د اساسي قانون د تفسیر او لدې قانون سره د هېواد د نورو مهمو قوانینو د مطابقت څېړلو تر ټولو لوړه مرجع ده.

یوسل دوه ویشتمه ماده

قانون ساتې شوری په لاندي توګه له یو دېرش غړو جوړه شوې:

١. د ولسي جرګې رئیس
٢. د سترې محکمې رئیس
٣. لوی څارنوال
٤. د هغو احزابو مشران چي په ولسي جرګې کې لږ ترلږه شل غړي لري.

۵.   کوم احزاب جې په ولسي جرګې کې تر شلو زيات غړي لري د هرو شلو غړو په مقابل کې يو داسې کس قانون ساتې شورى ته معرفي کوي چې په شرعي علومو کې کافي پوهه ولري او په قانوني او حقوقي چارو کې د بصيرت خاوند وي.
٦.   باقي غړي ئې د ستري شورى د غړو له لوري له هغو شخصيتونو غوره کېږي چې پورتني مواصفات لري.
د ستري شورى غړي کولى شي د دې شورى له غونډې پرته هم د قانون ساتې شورى د غړو په اړه خپله رأيه اظهار کړي.

يوسل درويشتمه ماده

- قانون ساتې شورى خپل رئيس، نائب رئيس او منشي، محدود اداري هيئت او د قوانينو د څېړلو ثابت متخصص هيئت د رأيو په اکثريت سره غوره کوي.
- د دې شورى غړي د پنځو کلو لپاره غوره کېږي.

نهم فصل

اداره

یوسل څلورویشتمه ماده

- د افغانستان د اسلامي دولت اداري نظام دوه؛ مرکزي او محلي برخي لري، مرکزي اداره په وزارتونو او محلي اداره په ولایاتو مشتمله ده، دې ته ترجیح ورکړی شوې چي په محدود اداري نظام اکتفاء وشي او د هیواد مالي امکانات په عمراني برخو کي او د هېوادوالو د اقتصادي حالت په ښه کولو ولګېږي.
- د وزیرانو د شوری د غړو شمېر د ولسمشر او د ولسمشر د مرستیال په شمول له اولسو تنو او د ولایاتو شمېر له دېرشو نشي زیاتېدی.
- هیڅ وزارت له نهو زیات ریاستونه نشي درلودی
- هغه سیمه د یوه ولایت په توګه منل کېږي چي نفوس ئې تر اوو لکو لږ نه وي او لږ تر لږه نه ولسوالۍ ولري
- په هیڅ ولایت کي تر څوارلسو زیاتي ولسوالۍ نشي جوړېدی.
- هغي سیمي ته د ولسوالۍ نوم ورکول کېږي چي نفوس ئې تر اویا زره لږ نه وي
- د ولایاتو او اړوند لاندي ادارو شمېر، ساحه او تشکیلات ئې د نفوسو د شمېر او جغرافیایي حالت له مخي ټاکل کېږي.
- د وزارتونو تشکیلات تر ریاستونو پوري او د ولایاتو تشکیلات تر ولسوالیو پوري د ولسمشر په وړاندیز او د ولسي جرګې په موافقې جوړېږي.
- د دغو ادارو د مسئولینو وظایف او صلاحیتونه د ولسمشر په وړاندیز او د

ولسي جرگې په تأیید ټاکل کېږي.

یوسل پنځه ویشتمه ماده

- هر ولایت خپله منتخبه ولایتي جرگه لري چي د ولایت د نفوسو د شمېر په تناسب به ئې د غړو شمېر لږترلږه د ولسوالیو د شمېر په اندازه او زیات نه زیات د دې شمېر دوه برابره وي.
- هر سیاسي گوند او انتخاباتي مجموعه به په اړوند ولایت کي د خپلو لاس ته راوړو رأیو په تناسب خپل استازي دې جرگې ته معرفي کوي.
- ولایتي جرگه له خپلو غړو یو تن؛ د رأیو په اکثریت د رئیس په توگه غوره کوي.
- د دې جرگې غړي د پنځو کلو لپاره غوره کېږي.

یوسل شپږ ویشتمه ماده

د ولایتي جرگې دندي دا دي:

۱. د ولایت په چارو کي والي ته او د ولایتي چارواکو په اړه ولسمشر او مرکزي ادارو ته مشوره ورکول.

۲. د جرگې دوه ثلثه غړي کولی شي له ولسمشر د والي د عزل غوښتنه وکړي، ولسمشر به یا دا غوښتنه مني او یا به جرگې ته قناعت ورکوي، د عدم قناعت په صورت کي قضیه ولسي جرگې ته محول کېږي.

۳. والي په اړوند چارو کي له ولایتي جرگې سره په مشوره مکلف دی، د دوی پوښتنو ته به ځواب وایي او له خپلو اجراءاتو به ئې خبروي.

یوسل اوه ویشتمه ماده

- هره ولسوالۍ خپله منتخبه شوری لري چي د غړو شمېر به ئې د ولسوالۍ د

نفوسو په تناسب لېترلږه نه کسان او زیات ترزیات اولس تنه وي.

- هر سیاسي ګوند او انتخاباتي مجموعه به په اړوند ولسوالۍ کې د خپلو لاس ته راوړو رأیو په تناسب خپل استازي دې جرګې ته معرفي کوي.
- د ولسوالۍ جرګه له خپلو غړو یو تن؛ د رأیو په اکثریت د رئیس په توګه غوره کوي.
- د دې جرګې غړي د پنځو کلو لپاره غوره کېږي.

یوسل اته ویشتمه ماده

د ولسوالۍ د جرګې دندي د ولسوالۍ په کچه ولایتي جرګې ته ورته دي.

یوسل نه ویشتمه ماده

- د هر جامع جومات په سطح د مربوطه سیمي د دائمي او موقت اوسېدونکو (کلیوالو او کوچیانو) په رأیه کلیواله شورى جوړېږي، دغو شوراګانو ته دا واك ورکول کېږي چي د خپلي سیمي د ورځنیو لانجو او شخړو د حل و فصل، روغې جوړې او د ضرورت په صورت کې قضا ته د محول کولو صلاحیت ولري.
- د دغو جرګو غړي د دریو کلو لپاره غوره کېږي.
- په ساحه کې د دولت اداري چارواکي به د دغو شوراګانو مشورو ته ترممکنه حده اعتناء کوي.

یوسل دېرشمه ماده

- د ښاري چارو د تنظیم او ادارې لپاره ښاروالۍ جوړېږي.
- هره ښاروالۍ منتخبه شورى او منتخب ښاروال لري چي د ښاریانو په مستقیمه رأیه د دریو کلو لپاره غوره کېږي.

- د ښاروالیو وظایف او صلاحیتونه د ځانګړي قانون له مخې ټاکل کېږي.

لسم فصل
اضطراري حالت

یوسل یو دېرشمه ماده

- که پر هېواد د برید، جګړې، لوی اغتشاش او ستر آفت په وجه د دولت عادي اجراءات او د قانون پلي کول په ټول هېواد یا د هېواد په کومې برخې کې محال او ناشوني شول، دې حالت ته د اضطرار حالت ویل کېږي.
- د اضطرار حالت د ولسمشر په وړاندیز او د ولسي جرګې په موافقه تر دوو میاشتو اعلانېدی شي، د تمدید په صورت کې ئې د سترې شورى موافقه ضروري ده.

یوسل دوه دېرشمه ماده

ولسي جرګه او ستره شورى به هغه فوق العاده صلاحیتونه مشخص کوي چې د اضطرار په دغو حالتونو کې ئې د ولسمشر په واك کې ورکول ضروري ګڼې.

یوسل دو دېرشمه ماده

د اضطرار په حالت کې لاندې فوق العاده واکونه دولت ته موقتاً ورکول کېږي:

۱. د محکمې له حکم پرته د مشکوکو کسانو نیول، توقیف، له هغوی تحقیق، استوګنځي ئې پلټل او په مراسلاتو ئې نظارت کول.

۲. په غونډو او تظاهراتو بندیز

يوسل دري دېرشمه ماده

د اضطرار په حالت کې نه په اساسي قانون کې تعديل راتلی شي او نه ئې نوري برخي معطل کېدی شي.

يوسل څلور دېرشمه ماده

- که د اضطرار حالت د انتخاباتو تر نېټې دوام وکړي، ولسي جرگه کولی شي انتخابات تر دريو مياشتو وځنډوي، د مزيد ځنډولو صلاحيت ئې د ستري شوری په واك کې دئ.
- د اضطرار حالت له ختمېدو وروسته به د دوو مياشتو په منځ کې انتخابات ترسره کېږي.

يوسل پنځه دېرشمه ماده

د اضطرار په حالت کې دولت ته ورکړی شوی فوق العاده صلاحيتونه د دې حالت له پای ته رسېدو سره سم پای ته رسي.

يولسم فصل
متفرقه احکام

يوسل شپږ دېرشمه ماده

- په دې اساسي قانون کې داسي تعديل نشي راتلی چي له اسلامي شريعت سره تطابق ونلري
- مجاز تعديل د قانون ساتي شورى په وړانديز او د ستري شورى د دوه ثلثه غړو په موافقه راتلی شي.

يوسل اوه دېرشمه ماده

- له عمومي انتخاباتو مخکې هر هغه حزب او ډله چي په انتخاباتو کې برخه اخلي د حزب دننه انتخابات ترسره کوي؛ تر څو خپل منتخب مشر او د هر اداري واحد په کچه منتخب استازى غوره کړي، دا انتخابات له دوى سره مرسته کوي چي د ولسمشرۍ او ولسي جرگې لپاره داسي غړي ونوموي چي د غړو ډېرى ئې ملاتړ کوي.
- کوم منتخب غړي چي د جرگې د عضويت په دوران کې د خپلو موکلينو د رأيي خلاف له بل حزب سره يوځاى شي، په جرگې کې خپل غړيتوب له لاسه ورکوي، دا ځکه چي ولس هر غړي ته د يوې داسي مجموعې په ضمن کې رأيه ورکړې چي ځانگړې تگلاره لري، بلي ډلي ته د دوى تگ د دې اعتماد او شرط خلاف دئ. دا د دې لپاره چي په جرگې کې د ناروا تنافساتو مخنيوى وشي او د آراءو د پير پلور او د امتيازاتو د ترلاسه کولو په موخه له يوې ډلي بلي ته د تگ راتگ مخنيوى وشي،

- د جرګې په غونډو کې به رأی اچونه علني وي مګر په هغو مواردو کې چې د جرګې دوه ثلثه د سري والي غوښتنه وکړي.
- په مجلس کې به د هري ډلي لپاره د ناستي بېله برخه ټاکل کېږي، لويي ډلي ښي او کيڼ لوري ته مخکي او وړې ورپسې.

يوسل اته دېرشمه ماده

- هر کال به د نوی افغانستان د تأسيس ورځ د سترو ملي مراسمو په ترځ کې لمانځل کېږي، په دې ورځ به عامه رخصتي وي.
- د ايرانيانو، انګرېزانو، روسانو او امريکايانو د يرغل ورځي او د ثور اومه به تل د تورو ورځو په توګه غندل کېږي او د دغو يرغلګرو ځواکونو له اشغال د هېواد د آزادۍ ورځي به د تاريخي ورځو په توګه لمانځل کېږي.، په دغو ورځو کې به له رخصتۍ پرته خاص مراسم ترسره کېږي.

يوسل نه دېرشمه ماده

- د افغانانو ملي او قانوني لباس د شريعت په رڼا کې ټاکل کېږي، د شرعي لباس فرضي حد همغه دئ چي په لمانځه او د حج په مراسمو کې ئې بايد ښځي او سړي مراعات کړي، له دې زيات په مستحباتو کې راځي او د خلکو خوښي ته پرېښودل شوي.
- د سړو او ښځو لپاره ګناه ته هڅوونکې او د انساني کرامت مغاير جامه ممنوع ده.
- له ښځو او د دوی له تصوير نه د تجارتي اعلاناتو او دې ته ورته اغراضو لپاره کار اخستل منعه دي

- د دې لپاره چې د نجونو او هلکانو مختلط تعليمي نظام منفي پايلې لري، دولت به په اختلاط نه ولاړ تعليمي نظام رامنځته کوي.
- همدارازدولت به په اداري نظام کې داسې تبديلي راولي چې د نامحرمو د غيرمجاز اختلاط مخنيوی وکړي.

يوسل څلوېښتمه ماده

- د افغانستان په اسلامي دولت کې جومات يوازنی سپېڅلی مذهبي مقام دی چې ټول ولس ئې په درناوي او احترام مکلف دي.
- خطيب او امام په ديني او اجتماعي چارو کې د ولس لارښوونه کوي.
- امام، خطيب او مؤذن د لمونځ کوونکو له لوري غوره کېږي، هغه څوک تر نورو د امامت لپاره اهل ګڼل کېږي چې ديني پوهه ئې تر نورو زياته او قرآن ئې تر نورو زيات حفظ وي.
- د چا پر خطابت، امامت او آذان چې لمونځ کوونکي راضي نه وي خپلې دندې ته دوام نشي ورکولی.
- د امامت، خطابت او آذان په بدل کې مالي معاوضه نشي ترلاسه کېدی.
- د قانون له ماتولو او بغاوت ته د خلکو له رابللو پرته په نورو مواردو کې د جومات خطيب په خپلو خطبو او مواعظو کې آزادي او مصئونيت لري.

يوسل يو څلوېښتمه ماده

د هيڅ انسان د تجليل او تعظيم لپاره د هغه مجسمه او تصوير او پر قبر ئې قبه، زيارت، جومات او مېله ځای نشي جوړېدی او جنډه او بيرغ نشي پرې ودرېدی

يوسل دوه څلوېښتمه ماده

ولسمشر، د ده مرستيال، وزيران، د سترې محکمې رئيس او غړي، واليان او د وسله والو ځواکونو او پوليسو جنرالان له دولتي ادارو او اشخاصو سره هيڅ ډول انتفاعي معامله نشي ترسره کولی، د ورځنيو شخصي اړتياوو په ارتباط راکړه ورکړه لدې حکمه مستثنی ده.

يوسل دري څلوېښتمه ماده

ولسمشر، د ولسمشر مرستيال، وزيران، د ولسي جرګې رئيس، د سترې محکمې رئيس، غړي او قاضيان، واليان او د وسله والو ځواکونو او پوليسو افسران د وظيفې د تصدي په دوران کې په نورو مشاغلو د مصروفېدو حق نلري. هغه تدريسي، روزنيز او څېړنيز مصروفيتونو له دې مستثنی دي چې په فارغو فرصتونو کې ترسره کېږي.

يوسل څلورڅلوېښتمه ماده

قاضيان، څارنوالان، د فوځ او پوليس افسران او د ملي امنيت کارکوونکي د وظيفې په دوران کې د سياسي فعاليت او په سياسي ګوندونو کې د عضويت حق نلري.

يوسل پنځه څلوېښتمه ماده

د ولسمشر، د ولسمشر د مرستيال، وزيرانو، د سترې محکمې د رئيس، غړو او قاضيانو، واليانو، د وسله والو ځواکونو او پوليسو د لوړ پوړو افسرانو شتمني؛ له توظيف مخکې او د مأموريت په پای کې، د اړوند ادارې له لوري ثبت او اعلانېږي او د غير موجه زياتوالي پوښتنه ترې کېږي.

یوسل شپږ څلوېښتمه ماده

- د انتخاباتو د اجراء مستقل ریاست د خپلواکې ادارې په توګه د انتخاباتو د اجراء دنده په غاړه لري.
- د انتخاباتو اړوند لوایح او مقررات د ولسي جرګې له لوري تصویب کېږي.
- رئیس او د شورى غړي ئې د ولسي جرګې له لوري د شپږو کلو لپاره غوره کېږي.

یوسل اوه څلوېښتمه ماده

- د افغانستان په هیڅ ګوټ کې او په هیڅ پلمه بهرني وسله وال ځواکونه نشي مستقر کېدی، نه د کورنۍ جګړې د ختمولو په پلمه او نه د بهرني تېري د دفعه کولو په پلمه، هیڅ بهرني هېواد ته د نظامي اډو جوړولو اجازه نشي ورکول کېدی.
- د هېواد په سرحدي پولو کې هر ډول بدلون ممنوع دی، مګر هغه جزئي اصلاحات چې یوطرفه نه وي، د هېواد ګټې پکې مراعات شوې وي، او زموږ خپلواکۍ او د هېواد ځمکنۍ بشپړتیا ته زیان ونه رسوي، او د سترې شورى ۷۵% د هغه په تأیید کې رأیه ورکړي.
- د افغانستان اسلامي دولت کولی شي هر هغه چا ته سیاسي پناه ورکړي چې د اسلامي شریعت له مخې د پناه ورکولو مستحق وي.
- په افغانستان کې مېشت خارجي اتباع د دې هېواد د قوانینو په رعایت مکلف دي.
- دولت د دوی د حقوقو رعایت او حفاظت تضمینوي.

یوسل اته څلوېښتمه ماده

د هېواد د اشغال او د اشغالګرانو په لاس د تپل شوو حکومتونو د تسلط په دوران

کې د عامه ملکیتونو او افتخاري القابو اعطاء لغوه او بې اعتباره دي.

یوسل نه څلوېښتمه ماده

- د دې قانون له مخې دا کسان د جنایتکارانو او ملي خائنانو په نامه یادېږي:

۱- بهرنیو ځواکونو ته ئې پر هېواد د برید بلنهورکړې وي

۲- د پردیو تر قومندې لاندې د خپل ولس په ضد جنګېدلی وي

۳- د هېواد د اشغال په دوران کې په وسله والو ځواکونو، پولیس او استخباراتي ادارو کې په مهمو دندو ګمارل شوي وي.

٤- بهرنیو ته ئې د هېواد د سلامتیا په ضد جاسوسي کړې وي او داسي اطلاعات ئې ورکړي وي چې هېواد ته ئې تاوان رسولی.

٥- په ډله ییزو قتلونو کې ئې لاس وي.

- له ستري شوری پرته هیڅوك جنایتکاران نشي بخښلی، د عفوي په صورت کې هم په مهمو دولتي دندو نشي ګمارل کېدی.

یوسل پنځوسمه ماده

دولت مکلف دئ چې د ښاري او کلیوال ژوند تر منځ شته ژور توپیرونه له منځه یوسي او پرېنږدي چې د ښارونو په ځانګړي توګه د مرکز اوسېدونکو ته هومره تسهیلات ورکړی شي چې له اطراف سره ئې مقایسه ممکن نه وي، برېښنا، پاکې اوبه، روغتونونه، پوهنتونونه، پاخه سړکونه، پارکونه، بنګلې او ... ټول په مرکز کې او اطراف له دې ټولو محروم، دا کار له یوې خوا د عدالت خلاف او ظالمانه دی او له بلې خوا په ښارونو کې د خلکو د تجمع او له اطراف ښارونو ته د خلکو د راکوزېدو باعث کېږي او کرنه چې د هېواد اقتصادي برخې ترټولوستره منبع ده په کلکه

زیاتمنه کېږي.

یوسل یو پنځوسمه ماده

د دې اساسي قانون د تصویب او تنفیذ لپاره لاندې اجراءات ترسره کېږي:

- له شپږو تر نهو میاشتو مودې لپاره به موقت حکومت جوړېږي.
- د دې حکومت تر اشراف لاندې د انتخاباتو د بې طرفه او مستقل ریاست له لوري او د دې اساسي قانون مطابق، د متناسب تمثیل پر بنسټ به داسې یو ځلي انتخابات ترسره کېږي چې په نتیجه کې ئې منتخب ولسمشر او د ولسي جرګې او سترې شورى غړي انتخاب شي.
- ستره شورى به دا اساسي قانون تصویبوي او د منتخب ولسمشر له توشیح وروسته به د نافذ اساسي قانون بڼه غوره کوي
- د دې اساسي قانون له تصویب وروسته، ټول هغه قوانین او مقررات لغو دي چې لدې قانون سره مغایرت لري.

ملي سرود

ښاد آباد کړې باري ربه خوږ وطن د افغانانو
دا معبد د خدای منونکو، دا مرقد د شهیدانو
د ده نوم دئ لیکل شوی د تاریخ په زړه کې ښکلی
دا معبر د ښکیلاکګرو، دا مدفن د غاصبانو
فاتحان به خنګه سرکړي ستا د دنګو غرونو څوکې
ن‌سکور شوی دلته تل دئ هر بیرغ د غلیمانو
روزل شوي ستا په غېږ کې د تاریخ بت ماتونکې
زېږنتون د فاتحانو، روزنتون د مخکښانو
هره لوېشت ستا د ملني د شهید په وینو سره ده
ته هېواد د اتلانو، ته مورچل د مؤمنانو
په لېمو دي قبول کړي ګران ګامونه د غازیانو
شیندې خاوري د سپکاوي په سر مخ د چاکرانو
دلته اوسپنه ایمان دي ټکر شوي څو څو ځله
لـه ذلت نه پرته نه وو برخلیـك د ملحـدانـو
تا تم کړي طوفانونه، ټول عالم ستا پوروړی
ته یاور د مستضعفو، ته ناجي د بې وزلانو
د تقدیر لومه ئې کاږي غولېدلي ستا په لوري
د زوال نښه چې راشي د زبرځواکو سرکښانو

لا اله الا الله محمد رسول الله

الله اکبر

إن الحکم إلا لله

د افغانستان اسلامی دولت

۱۱۲۶هـش